

Erraiak besteratzin

IDAZLEA ITZULTZAILEEN LANTEGIAN – 2014

Erraiak

Danele Sarriugarte Mochales

Entrañas

Miren Iriarte Oyaga

Entranyes

Esti Lizaso Lopetegi

Mes entrailles

Edurne Alegria Aierdi

Danele Sarriugarte

Erraiak

Entrañas

Entranyes

Mes entrailles

Jatorrizko izenburua: *Erraiak*. © Elkar Argitaletxea, 2014. Lehen atala.

© Danele Sarriugarte, 2014

© Elizabete Manterolak, artikulua

© Itzultzaileek, itzulpena

Diseinua eta maketa: Jose Luis Agote

ISBN: 978-84-617-5599-8

Argitaratzailea: EIZIE

Zemoria, 25

20013 Donostia

www.eizie.eus

Aurkezpena

2014ko udazkenean egin genuen *Idazlea itzultzaileen lantegian* jardueraren hamaikagarren ekitaldia. Aurreko edizioen moduan, EIZIEk antolatu zuen ekimena, Etxepare Euskal Institutuaren babesarekin. Behin idazlea eta itzultzaileak hautatuta, eta bakoitzak itzulgaia bere kasa landu ostean, urriaren 20an eta 21ean egin genuen lantegia, Donostian, eta 22an plazaratu genituen jendaurrean lantegian hizpide izan genituen arazo eta buruhaustek, eta eginiko lanaren emaitza. Bi egun beranduago, Parisen egin genuen bigarren jendaurrekoa, Sorbonne-Nouvelle Unibertsitatean, Miren Ibarluzea euskara irakurlea lagun genuela.

Danele Sarriugarte Mochalesen *Erraiak* liburuaren lehen atala izan zuten parte hartzaileek itzulgai, eta, idazlearekin batera, honako itzultzaile hauek jardun zuten Elizabete Manterolak koordinaturiko lantegian: Edurne Alegria Aierdi, frantseserako itzultzailea; Miren Iriarte Oyaga, gaztelaniarako itzultzailea, eta Esti Lizaso Lopetegi, katalanerako itzultzailea.

Lantegi hartako itzulpen-prozesuaren laburpena eta hiru itzulpenak bildu ditugu argitalpen honetan.

Presentación

En otoño de 2014 EIZIE organizó en colaboración con el Instituto Vasco Etxepare la undécima edición del taller *El escritor y sus traductores*, que en aquella edición fue *La escritora y sus traductoras*. Las participantes se reunieron

durante dos días (20 y 21 de octubre) en la sede de EIZIE para celebrar el taller, una vez realizado el primer borrador de traducción del texto seleccionado: *Erraiak* [Entrañas], de Danele Sarriugarte Mochales. Posteriormente, el 22 de octubre se celebró un acto público en la librería Garoa de San Sebastián. La edición de 2014 tuvo una segunda parte, esta vez en la Universidad Sorbonne-Nouvelle de París, en la cual se contó con la presencia de la lectora Miren Ibarluzea.

Junto con la escritora invitada (también traductora), participaron Edurne Alegria Aierdi, traductora al francés; Miren Iriarte Oyaga, traductora al castellano y Esti Lizaso Lopetegi, traductora al catalán. Coordinó el taller Elizabete Manterola Agirrezabalaga.

Presentamos en esta publicación un resumen del proceso de traducción llevado a cabo en el taller, junto con las tres traducciones del primer capítulo.

Presentació

A la tardor del 2014, l'EIZIE va organitzar, amb la col·laboració de l'Institut Basc Etxepare, l'onzena edició del taller "L'escriptor i els seus traductors", o en aquella edició, més aviat, "L'escriptora i les seves traductores". Les participants es varen reunir durant dos dies (20 i 21 d'octubre) a la seu de l'EIZIE per dur a terme el taller, amb l'objectiu de treballar sobre un primer esborrany prèviament preparat de la traducció del primer capítol de la novel·la *Erraiak* [Entrañes], de la Danele Sarriugarte Mochales. Posteriorment, el 22 d'octubre, es va celebrar un acte públic a la llibreria Garoa de San Sebastià, per presentar els fruits que havia donat el taller tot exposant els problemes i criteris de tra-

ducció que s'havien treballat.. L'edició del 2014 va tenir una segona part, aquest cop a la Universitat Sorbonne-Nouvelle de París, on també hi va participar la lectora de basc Miren Ibarluzea.

Juntament amb l'escriptora convidada (també traductora), varen treballar l'Edurne Alegria Aierdi, traductora al francès; la Miren Iriarte Oyaga, traductora al castellà; i l'Esti Lizaso Lopetegui, traductora al català. Les tasques de coordinació del taller van anar a càrrec de L'Elizabete Manterola Agirrezabalaga.

En aquesta publicació presentem un resum del procés de traducció portat a cap al taller i les tres traduccions resultants del primer capítol d'*Erraiak*.

Présentation

À l'automne 2014, l'association EIZIE a organisé, en collaboration avec l'Institut Basque Etxepare, la onzième édition de l'atelier « L'écrivain et ses traducteurs », qui en l'occurrence, étaient toutes des femmes, le titre de l'atelier devenant dans ce cas « L'écrivaine et ses traductrices ». Les participantes se sont réunies pendant deux jours (les 20 et 21 octobre) au siège de l'association, pour exposer respectivement leur première version de la traduction du texte choisi dans le roman de Danele Sarriugarte Mochales, intitulé *Erraiak* (Mes entrailles). Le 22 octobre, elles ont présenté leur travail définitif au cours d'une réunion publique, à la librairie Garoa de Donostia. Puis, une deuxième présentation a eu lieu à l'Université Sorbonne-Nouvelle de Paris, avec la présence de la lectrice Miren Ibarluzea.

Outre l'auteure invitée (elle-même traductrice), ont pris part à cet atelier Edurne Alegria Aierdi, traductrice de la

version française ; Miren Iriarte Oyaga, chargée de la version espagnole et Esti Lizaso Lopetegi, auteure de la version catalane, la coordinatrice de l'atelier étant Elizabete Manteola Agirrezabalaga.

Cette publication retrace, sous forme de résumé, le processus de traduction mis en œuvre dans cet atelier, ainsi que les traductions du premier chapitre de *Erraiak*.

AURKIBIDEA

<i>Erraiak</i> besteratzeko saiakeraz	9
ELIZABETE MANTEROLA AGIRREZABALAGA	
Erraiak	31
DANELE SARRIUGARTE MOCHALES	
Entrañas.....	47
MIREN IRIARTE OYAGA	
Entranyes.....	63
ESTI LIZASO LOPETEGI	
Mes entrailles.....	79
EDURNE ALEGRIA AIERDI	

Erraiak besteratzeko saiakeraz *

Idazlea itzultzaileen lantegian 2014

Elizabeth Manterola Agirrezabalaga

Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU

Elizabeth Manterola Agirrezabalaga. Itzulpengintzan dokto-
rea, erdaratutako euskal literatur lanen inguruko tesiarekin. ELI
(Euskal Literatura Itzulia) izeneko katalogoaren sortzailea da.
Egun, EHUn dihardu itzulpengintza-irakasle.

* Artikulu hau *Senex* aldizkariaren 47. zenbakian ere argitaratu da.

Erraiak besteratzeko saiakera

Euskaraz idatziriko literatur lan bat hartu, haren mamia-ri, azalari eta hezurrei erreparatu, erraietaraino aztertu, eta beste hizkuntza batzuetara itzultzen saiatzea du helburu ekimenak, irakurleak jakingo duenez. Eta hamaikagarren saiakera izan zuen narrazio honek hizpide duen ekitaldiak, hamaika idazle eta hamaika testu mota erdaratzeko ahale-ginean, itzultzaileen lana bultzatu eta erdaretarako bidea urratzeko asmotan. *Erraiak* izan zen 2014ko *Idazlea itzultzaileen lantegian* ekimeneko itzulgaia, eta Danele Sarriugarte Mochales, idazle gonbidatua. Idazle ez ezik, baita itzultzaile ere. Izan ere, euskaraz idatziriko testua itzulpen mintegirako gaztelaniara itzultzeko saiakera egin nahi ote zuen galdetu genion, eta baiezkoa eman zigun.

Sarriugarteren bidaide izan ziren Edurne Alegria, Miren Iriarte eta Esti Lizaso itzultzaileak; lehenengoak frantseserako itzulpena egin zuen; bigarrenak, gaztelaniarakoa, eta hirugarrenak, berriz, katalanerakoa. Mintegiaren aurreko ekitaldietan, nor bere ama hizkuntza izan du xede gehien-gehienetan. Oraingoan, ordea, nahiz eta euren eguneroko hizkuntza izan xede hizkuntzak, alderantzizko norabideari heldu diote itzultzaileek.

Aurreko bi ekitaldietan bezala, Etxepare Euskal Institutuaren laguntza izan zuen EIZIEk 2014ko *Idazlea itzultzaileen lantegian* antolatzeko. Euskal Herritik kanpoko sus-
tapena helburu, mintegia lehenik Donostian egin genuen,

urrian, eta Garoa liburu-dendan aurkeztu genuen, segidan. Bigarren aurkezpena egiteko, Parisko Sorbonne Nouvelle Unibertsitatera jo genuen. Miren Ibarluzea euskal irakurlearen laguntzaz, katalaneko ikasleekin itzulpen mintegitxo bat egiteko modua izan genuen lehenik, eta, jarraian, euskal itzulpengintzari buruzko jardunalditxo batean aurkeztu genituen bai itzulgaia eta baita itzulpen mintegiak emandakoak ere.

Puzzlearen osaera

Ez da erraza izaten euskal kultura edo literatura sustatzeko programak diseinatzea. *Idazlea itzultzaileen lantegian* tailerrari dagokionez, lehenik, itzulgaia hautatu behar da. Erdaratu gabeko lan bat topatzea da helburu, bi-hiru eguneko itzulpen mintegi batean lantzeko moduko zailtasunak izango dituen, luze-laburretan ere egoki beharko lukeena. Ahal dela, aurreko ekitaldietan landutako testuekin alderatuta berritasunen bat ekarriko duena, dela generoari, dela tonuari, dela gaiari dagokiona. Horretaz gain, idatzi duenarekin ere hitz egin behar izaten da, itzulpen mintegian parte hartu nahi ote lukeen galdetzeko. Behin horiek erabakita, zer hizkuntzataraz itzuli nahi dugun edo itzultzea komeni den ikusi behar izaten da. Itzultzailerik ba ote den xede nahi dugun hizkuntza horretan. Horiek guztiak lotu ostean, egutegiari begira jarri behar. Izan ere, ez da erraza lau-bost pertsonako taldeak udazkeneko aste buruzuri batean lanerako biltzeko modua izatea. Lantegia non egin eta lantegiaren emaitza non eta noren aurrean aurkeztu pentsatzea ere garrantzitsua da. Etxepare Euskal Institutuaren laguntzak itzulpen mintegia Euskal Herritik kanpo aurkezteko parada ematen digu, eta ongi finkatu behar dira helburuak horretarako.

2014ko edizioan, euskal letretara iritsi berria zen idazle bat hautatu genuen mintegirako. Idatzi zuen *opera prima* nahiko berritzailea begitandu zitzaigun idazkera eta estilo aldetik; hala erakutsi du ondoren izan duen oihartzunak ere. Liburua argitaratu berria zela, esku artean hartu eta mintegirako moduko atal egoki baten bila jo genuen. Hautaturiko nobela zatiak itzultzaileei buruko min bat baino gehiago emango zuela pentsatu genuen, zer landua izango genuela tailerrean.

Danele Sarriugartek itzulpengintza eta interpretazio ikasketak eginak ditu, eta, alde horretatik ere, interesgarria iruditu zitzaigun mintegirako. Izan ere, idazle larruan sartu aurretik —jendaurrean behintzat—, itzultzaile aritua baitzen profesionalki. Mintegian parte hartu nahi ote zuen galdetu genionean, proposamen bikoitza egin genion: idazle gisa eta autoitzultzaile gisa parte hartzekoa. Eta halaxe onartu zuen Sarriugartek; hautatutako laginaren gaztelanirako itzulpena egingo zuela mintegirako, langai gisa ekarriko zuela. Modu horretan, itzultzaileei gertuagotik laguntzeko egokiera izango zuela.

Xede hizkuntzak zehazteko, aurreko urteetako mintegietako hizkuntzei eta itzultzaileei erreparatu genien, eskema bera ez errepikatzeko eta berrikuntzaren bat sartu asmoz. Hasiera batean, japoniera izan nahi genuen xede hizkuntzen artean. Izan ere, garai hartan Nami Kaneko Donostian egonaldia egiten ari zela baliatuta, guztiontzako aberasgarri izan zitekeen lantegiari orain arte landu gabeko xede hizkuntza bat gehitzea. Alabaina, agenda eta egutegi kontuak tarteko, ez zen posible izan halakorik, eta, ondorioz, gertuagoko beste hizkuntza batzuk lantzea aurreikusi genuen: gaztelania, frantsesa eta katalana, hain zuzen ere.

Hiru xede hizkuntza baina lau itzulpen izango genituen, hartara, Sarriugarteren autoitzulpena kontuan hartuta.

Sarreran aipatu dudan moduan, Edurne Alegriak osatu zuen frantseserako itzulpena; Miren Iriartek, gaztelaniarakoa; eta Esti Lizasok, katalanerakoa. Euskara dute hirurek ama hizkuntza. Iriarteren kasuan, gaztelania ere bada itzultzailearen ama hizkuntza; noski, elebitasunaren ajeak. Frantsesari dagokionez, berriz, ez da Edurneren ama hizkuntza, baina itzultzaileak gaztetatik ezagutzen du hizkuntza hori, frantsesez jaso baitzuen formakuntza, eta eskarmentu handia du hizkuntza horretarako itzulpenean. Katalanaren kasuan, Lizasok unibertsitate garaian ikasi zuen hizkuntza. Egun, Katalunia du bizileku, eta guztiz murgilduta bizi da katalan kulturaren eta hizkuntzan. Itzultzaile profesionala izanagatik ere, orain artean ez du katalana xede hizkuntza gisa landu profesionalki. Lehen saiakera izan da, hortaz, Lizasorentzat, alderantzizko itzulpenean.

Mintegia abian jarri aurretik, prozesuak emango zuenari buruzko lehen galderak buruan bueltaka ari zitzaizkigun. Alde batetik, hizkuntza erromanikoak izanik xede hizkuntza guztiak, antzerako zailtasunak izango ote zituzten itzultzaileak? Bestalde, bi hizkuntza hegemoniko (gaztelania eta frantsesa) eta beste bi gutxitu (jatorrizko euskara eta katalana) genituen esku artean; izango al zuen horrek eraginik? Itzulgaiaren estiloak eta gaiak izango al zuen itzultzaileen lanean eraginik?

Puzlea osatu berritan, kartelaren emetasunak piztu zizgun arreta, eta gure artean erdi bromatan aipatu genuen kontua. Izan ere, idazlea, itzultzaileak eta antolatzaileak, guztiak ginen emakumezkoak. Garrantzirik gabeko detalea ematen du; itzulpengintzaren egungo joeren erakusgarri, nolabait esateko. Baina lantegiari begira inolako eraginik

izan beharko ez lukeen detaile soil iruditzen zitzaiguna buruhauste bihurtu zen lantegiaren zabalkundea egiterakoan. Euskaraz sortu genuen ekitaldiaren berri ematen zuen kartela, ohiko moduan, eta hor ez genuen inolako arazorik izan, jakina. Baina mintegiaren berri gaztelaniazko komunikabideetara ere bidali ohi da, eta hor etorri ziren lehenengo arazoak. *Idazlea itzultzaileen lantegian* horren ordaina *El escritor y sus traductores* izan da aurreko edizioetan. Hau da, generikoa erabili izan da bai idazleari eta bai itzultzaileei erreferentzia egiteko. Generiko horren beharrik, baina, ez zen 2014ko edizioan; izan ere, *La escritora y sus traductoras* formula erabilita, parte-hartzaile guztiak barne hartzen dira, hots, hori litzateke formarik egokiena. Baina orain artean izaniko erreferentzialtasuna ezabatu egiten da, nolabait, izenburu orokorrari eginiko aldaketa horren bitartez. Pariserako aurkezpenari begira ere, ohikoa dugun *L'écrivain et ses traducteurs* horren ordez *L'écrivaine et ses traductrices* jarri behar. Nahaste-borraste horren erdian, mintegiari buruz mintzatu nintzaion lagun galiziar batek galde egin zidan nola deitzen ote genion mintegiari ingelesez. EIZIEren webgunean begiratu, eta honako honekin egin nuen topo: *The writer and his translators*. Badugu, bai, zer aldaturik hor ere.

Laburbilduz, euskaraz arazorik eman ez digun ekimenaren izenburua bada arazo beste hainbat hizkuntzatan. Hain zuzen ere, gerora lantegian hitzetik hortzera izango genuen generoaren kontua.

Itzulgaiaren bereizgarriak

Erraiak liburuaren argitalpenak zeresan handia sortu zuen 2014ko udaberrian, aurkeztu berritan. Igartza saria testu

lagin baten arabera ematen denez, normala izaten da idazle hasiberriak zer-nolako liburua osatuko duen ikusmina sortzea, baina esango nuke irakurleen artean jakin-min handia piztu zela zer-nolako eleberria onduko zuen Sarriugartek. Eta eman zuen zeresana eleberriak; liburua argitaratu berritan, hautsak harrotu zituen, bai zenbait gairen lanketa gordinak, bai idazleak zerabilen estiloak ere.

Bikote harreman baten hausturatik abiatzen da eleberria, eta argumentua narratzailearen gorabehera sentimentalen azalpenean oinarritzen da. Narratzailearen ahotsa da, hain zuzen ere, diskurtsoaren ardatz nagusia. Aho-bilorik gabe plazaratzen ditu egungo gizarteari buruzko hausnarketa, kritika eta galdera deserrosoak.

Autoreak eleberrian darabilen hizkuntzari erreparatuta, esaldi luze eta korapilatsuekin egingo du topo irakurleak, euskarazko ohiko sintaxitik haratago. Hori horrela izanik, sarritan, esaldien luzerak berak edo esaldien ordenak buruhaustek sortuko dizkio bai irakurleari eta baita itzultzaileari ere. Horretaz gain, hizkuntza baliabideetan aberats da testua. Badira, besteak beste, errepikapenak eta onomatopeiak, badira berariaz asmatu edo garaturiko hitzak, eta aipatzekoa da aditz trinkoen erabilera ere.

Nabarmenezkoa da liburuaren egitura. Atalen izenburu gisa, zenbakiak baliatu ditu idazleak. Eta zenbaki horiek denborari egiten diote erreferentzia. Oraina 0 gisa harturik, atzera begirako gertakariak denboran gertuago (-1) ala urrunago (-3) kokatzen ditu. Atal arruntez gain, amaierako oharra ere gehitu ditu Sarriugartek, narrazioa osatzeko, izan hausnarketa sakonagoak eskaintzeko, izan azalpen gehigarriak txertatzeko.

Zailtasunak erdaratze prozesuan

Mintegian bildu ginen unetik, testuaren itzultze prozesua nekeza izan zela azpimarratu zuten itzultzaileek. Oso lanke-ta aktiboa egin behar izan zutela adierazi zuten, eta hainbat konturi buruzko hausnarketa konplexua izan zela. Baziren itzulgai osoari begira hartu beharreko erabaki orokorrak, esaldiz esaldiko lanketari heldu aurretik hausnartu beharreko kontuak. Testuaren tonua, esaterako. Hasiera-hasieratik landu behar izan zuten itzultzaileek kontu hori, xede hizkuntzan tonuarekin asmatzea ez baitzen nolana hiko erronka. Behin hori hartuta, itzulpen prozesuaz disfrutatu egin dutela aipatu zuten Iriartek eta Lizasok.

Sintaxiari dagokionez, berriz, Sarriugartek euskal literaturan ohikoa ez den sintaxia darabil; esaldi luzeak osatzen ditu, orrialde beteko esaldiren bat tarteko. Noski, euskararako itzulpenak egitean, halakoekin sarritan egiten dugu topo itzultzaileok, eta ohituta gaude esaldi luzeak euskarara ekartzeko konponbideak bilatzen. Baina ez kontrako noranzkoan. Hau da, kasu honetan, zaila izan zen esaldi luze horiekin ohiturik dauden hizkuntzetara euskarazko sintaxi konplexu hori itzultzea. Erreferenteak topatu behar izan zituzten itzultzaileek, esaldiari buelta eman, eta ordena atzekoz aurrera bildu, elementuak tokiz aldatu. Esaldi luze horiek xede hizkuntzetako ohiko esaldien formatura eramatea izan zen zailtasun nagusia; hain zuzen ere, xede hizkuntzak berea duen erritmoan txertatzea.

Esaldi osaketa konplexu horrek eleberriaren protagonistaren pentsatzeko modua islatzen du, ideia batetik besterako joan-etorriak, gaien arteko loturak, emozioak erakusteko modua. Nabarmena da edukiaren eta formaren arteko koherentzia, pentsamendua zein ongi dagoen islatuta ikusita. Lotura hori xede testuetan bilatu beharrak ere ekarri die

itzultzaileei buruko minik; izan ere, testuak xede irakurlearen izango zuen efektua izan dute ardura itzultzaileek.

Lizasok aipatzen zuenez, bestalde, bere kasuan bazen kontuan izan beharreko zailtasun gehigarri bat. Xede hizkuntza ongi asko menperatu arren, katalana ez du ama hizkuntza, eta itzuliriko testua xede irakurleak katalanezko testu arrunt modura irakurtzea erronka izan zen berarentzat. Naturaltasunaren mesedetan, zuzentzaile batekin elkarlanean aritu zen, ahalik eta xede testu egokiena sortze aldera.

Dena den, azpimarratzeko moduko arazo nagusia generoa izan genuen. Lehentxeago aipatu dugun moduan, mintegiaren izen generikoak badu mamia, eta ondo asko erakusten du euskaraz generorik zehaztu behar ez diren kasuak arantzatsuak direla generoa nahitaez zehaztu behar den hizkuntzetarako itzulpenak egitean. Mintegiko itzulgaiari dagokionez, landu genituen hiru hizkuntza erromaniakoetan zehaztu egin behar izan zen nahitaez euskaraz halakorik egiten ez zen kasuetan. Konparazio batera: *zerbitzari* hitzarekin, erabaki egin behar izan zen *la camarera* ala *el camarero* jarri behar ote den; berdin, *banatuak*, *lagunak* eta abar aipatzen direnetan. Kasuan kasu, konponbide bat baino gehiago izan dezakegu, eta testuinguruari erreparatuta egokiena iruditzen zaiguna hautatu beharko litzateke. Begira dezagun, esaterako, honako esaldi hau:

Eta zein eramango dut derrigorrezko familia-otorduetara, debekaturik daude-eta zifra bakoitiak, soilik umeak barenan hartzen dituzten multzoen kasuan dira hiruak zilegi baina hor ere gero eta gutxiago (noizko bikotetxoa?); eta **alargunen** kasuan agian batak, baina hor ere gero eta gutxiago, bestela begiratu **dibortziatuen** aurrekariari, horiei kasik ofizialki debekatu diete jada axaleko bakartasuna,

behin **ezkontidearen** uhaletik libratu direnean, baimena dute tarte batez aske arnasa hartzeko, baina ez luzaroei, asko jota urtebetea joan denean izan bitez postmodernoak eta liberatuak, jauzi egin bezate ohez ohe, eguberrian hurbil bedi mahaira garaian garaiko **amorantea**.

Xede hizkuntzetako konbentzioen arabera, beltzez azpimarraturiko hitzen generikoa maskulinoz osatu ohi da, gizon multzo bat zein gizon eta emakume multzo bat izendatzeko. Emakumez soilik osaturiko taldeetan besterik ez genuke erabiliko feneminoa. Politikoki zuzena izan nahi duen azkenaldiko joera bati jarraikiz, konponbidea izan liteke maskulinoa eta femeninoa biak aipatuz bilatzea generikoa: *en el caso de los viudos y las viudas*. Dena den, ez dirudi irtenbide egokia esaldi honetarako, testuaren erritmoa puskatuko bailuke. Aktibista feministen baitan erabiltzen den beste bide bat ere balia liteke, eta generikoa femeninoan erabiltzeko hautua egin. Modu horretara, *alargunak*, *dibortziatuak*, *ezkontideak* eta *amoranteak* guztiak jarri beharko liriateke femeninoan, baina irakurleak argi ikusi beharko luke generikoa dela idazlea baliatzen ari dena, hau da, gizonak zein emakumeak hartzen dituela bere baitan femenino horrek; bestela, jatorrizkoaren bestelako testu bat sortuko genuke semantikoki.

Begira dezagun zer gertatzen den esaldi honetan ere:

Zer esan behar diet nik orain nire **epaile guztiei**, **nire juje zorrotzei**: **gurasoei**, **kuadrillakoei**, **herriko besteei**; (...)

Aurrekoaren antzerako kasua dirudi. Generikoan erabiltzen diren elementuek zerrenda bat osatzen dutenez, femeninoa eta maskulinoa bi-biak erabiltzea ez litzateke egokia erritmoa errespetatze aldera. Demagun *gurasoak* generiko modura itzuli nahi dugula. Frantsesez, ez genuke

arazorik, *parents* hitzak aita zein amak biltzen baititu. Baina, gaztelaniaz eta katalanez, generikoa *padres* eta *pares* da. Hortaz, guztiz eraldatu eta *madres* zein *mares* modura itzuliko genuke? Horrek, ordea, irakurleen iruditerian ez ditu guraso guztiak biltzen, ezta?

Erraiak liburuan, edukiak kontatzen duena oso kontzientzia piztaile da; esan liteke hausnarketa feministak testuaren ardatz direla. Horretaz gain, formak ere garrantzia du idazlearentzat, eta hori nabaria da haren estiloan. Hortaz, generoaren auzia konpontzeko aukerak bilatzea izan zen mintegiaren hasierako eztabaidaren muina. Batetik, Sarriugarte bera femeninoa generiko modura erabiltzearen alde azaldu zen, hiru xede hizkuntzetan. Izan ere, horrek edukia eta formaren arteko oreka mantentzeko bidea emango lioke. Alabaina, Alegriak aipatu zuen xede hizkuntzetan diskurtso feministek duten indarra ez dela parekoa eta efektu arraroa sor lezakeela; frantsesez, esaterako. Guztioak ados agertu ginen kasu generikoa femeninoan jartzea ez legokeela maskulinoaren pare. Izan ere, borroka bat dago egiteke; araua ez dago onartuta maila berean, eta irakurlea ere ez dago horretara ohituta. Hori horrela izanik, halako testu batek irakurketa kontzientea behar du, eta xede irakurleak arazorik gabe harrapatu beharko luke femeninoak duen erabilera generikoa. Ongi aztertu beharko litzateke, gainera, xede hizkuntzetan zenbateraino dagoen errotuta diskurtso feminista berritzaile hori, zenbateraino erabili den femeninoa generiko gisa eta zenbateko onarpena duen. Konponbide posibleen artean, hitzaurre bat gehitzea aipatu zen, generikoa femeninoan erabili dela ohartarazteko. Baina horrek indarra kenduko lioke testuari; derrota onartzea litzateke, zuzenean.

Luze eztabaidatu ostean eta mintegiaren iraupen mugatua tarteko, irtenbide egokirik topatzeko modurik ez genuen egin. Ez behintzat bi eguneko mintegian gaiari buruz behar duen sakontasunez patxadaz eztabaidatzeko. Erabaki potoloegia zen, eta gainerako itzulpen arazoan lanketari itzal handiegia egiten zion. Hori horrela izanik, xede hizkuntzetako ohiko konbentzioei jarraitzearen alde egin genuen une hartan. Handik aterako zen emaitza ez zela behin betikoa izango jakinik, baizik eta gerora landu beharreko erabaki baterako abiapuntu, har bitez mintegian sorturiko testuak itzulpen tailer baten emaitza gisa, eta ez *Erraiak* eleberriaren lehen atalaren behin betiko itzulpen modura.

Ezin uka liteke itzulpen prozesu batean galerarik izango ez denik. Hau da, hizkuntza batetik besterako bidean, izango da ezabatu beharreko elementurik, mantendu ezin den hitz jokorik edo erreferentzia kulturalik. Galera horiek, baina, mailakatu egin daitezke, eta saiatu behar dugu ahalik eta gutxien ukitzen benetan garrantzitsuak diren elementuak. *Erraiak* eleberriaz ari garelarik, erritmoa eta musika testuaren bi ezaugarri nagusi ditugu, bi elementu guztiz garrantzitsu idazlearentzat berarentzat. Eta horiek xede hizkuntzetan kostatuta ahala kostatuta mantentzeko nahia erakutsi zuen mintegian Sarriugartek; libre jokatzeari hobesten du musikalitatea lortzeko helburuz. Zentzu horretan, hitzen hautaketa ere soinuaren arabera egiten duela aitortu zigun, musikalitatearen mesedetan. Eta, itzulpenetan bi sinonimoren artean zein hautatu erabakitzeko, hitz horien musikalitatea izan zen erabiliriko irizpideetako bat. Hitzen aukeraketak indar handiko esaldiak lortzera eramaten du: *oldarraren hondarretatik zerbait eraiki* esaldia, adibidez, fonetikoki oso indartsua da, eta zaila da itzulpenetan pareko zerbait lortzea esaldi horren ordain gisa. Hori dela eta,

konpentsazioa bilatzea zilegi iruditu zitzaigun; testuaren atalen batean emaitza ahulagoa lortuz gero, indargunea beste nonbait bilatzea, alegia.

Erritmoari dagokionez, berriz, testuaren trinkotasuna eta bizitasuna lehentasun dira Sarriugarterentzat. Hala, erritmoak eta semantikak talka eginez gero, zalantza piztu zitzaigun honako pasarte honetan konponbidea nola bilatu: *azal-puska txikiak narritatu, altxatu eta lurrera erori arte*. Izatez, azal-puska txikiak altxatu egiten dira, azala bera narritatu eta gero. Dena den, azalpena zentzua errespetatuz egiteak asko luzatuko luke esaldia. Hortaz, zer egin? Zer da garrantzitsuagoa? Hasiera batean behintzat, idazleak nahiago izan du inkongruentzia bere horretan utzi eta hau-tu estetikoaren alde egin.

Hizkera bihurritzen eta behartzen ederki moldatzen dela erakutsi du idazleak *Erraiak* eleberrian, bai eta hitz berriak sortzen abila dela ere. Euskarak ematen dio horretarako aukera, malguagoa baita, tradizio literario handiagoa duten hizkuntza batzuekin alderatuta. Hortaz, euskaraz eraiki dituen zenbait esaldik ez dute pareko formulaziorik izan itzulpenetan, zurrunagoak baitira zenbaitetan. Hori horrela izanik, konpentsazioa bilatzea izaten da egokiena, hau da, leku batean galtzen dena aurrerago berreskuratzea. Azken batean, testua osotasun gisa lantzea da egokiena. Esaldi honetan, adibidez, *hotza azazkaletaraino sartzea* esamoldea arraroa izan daiteke euskal irakurlearentzat, idazlearen asmazioa den heinean, baina gaztelaniaz *el frío se me ha metido hasta las uñas* irakurtzea oraindik eta arraragoa egingo zaio erdal irakurleari, *meterse el frío en los huesos* esamoldearen oihartzuna etorriko baitzaio ezinbestean.

(...) komuneko kanila madarikatuaren zarata itotzen saia-
tzera joan naizenean luzeegi ukitu dutelako elkar oinaz-
piek eta zeramikazko lauzek eta azazkaletaraino sartu
zaidalako hotza.

[ES] (...) *cuando he ido a intentar ahogar el sonido del
maldito grifo del baño las baldosas de cerámica han estado
en contacto con mis pies durante demasiado tiempo y el
frío se me ha metido hasta las uñas.*

[CA] (...) *quan he anat al lavabo per intentar ofegar el
soroll de la maleïda aixeta, les plantes dels peus han estat
massa temps en contacte amb les rajoles de gres i el fred
m'ha entrat fins les ungles.*

[FR] (...) *car le froid m'a pénétrée jusqu'au bout des on-
gles, suite au contact trop prolongé de la plante des pieds
avec les carreaux de la salle de bains, quand j'y suis allée
pour essayer de noyer le bruit de ce maudit robinet.*

Esamoldearen pisuaz eztabaidan aritu ostean, baina, atzean duen irudiari erreparatu genion, eta azazkalen eta hezurren artean aldea badela ondorioztatu: lehenengoaren kasuan, oinak daude hotzak, hanka-azpitik baitatorkio hostasuna pertsonaiari; hezurak aipatuta, ordea, gorputz osora igaro da hotza. Azalpen hori kontuan izanik, lehenengoaren aldeko hautua egin zuten itzultzaileek.

Antzerako beste kasu bat ere izan genuen esku artean. Honako adibide honetan, esaterako, aipatzen da uhin kiribilduetatik iritsiko zaiola protagonistari Z-ren erlatsa. Baina, izatez, uhinak ez dira kiribilduak, baizik eta kable kiribilduetan iristen zaizkigu. Idazlearen arabera, kiribilduaren ideia hori, irudi hori, mantentzea garrantzitsua iruditzen zaio, eta, horretarako, uhina sakrifika liteke, xede testuetan ongi geratzen ez bada.

hortaz, Z-ren erlatsa iritsiko balitzait berriz ere **uhin kiribilduetan barrena**, kanpotik barrura astinduko ninduke, bost minutuko elkarrizketa ortopedikoaren ostean ordu erdiz etzan beharko nintzateke –gutxienez– ohean mugitzeke,

Idazleak eleberrian darabilen beste baliabide bat hitz berriak sortzea da. Euskarak ematen du halakoak egiteko aukerarik, atzizkiak baliatuz izen batetik aditzak sortu edo aditz batetik izenondo berriak asmatzeko: *zakilkatu*, *eztarritasun*, *txortagarri*... Baita beste hainbat hizkuntzatako hitzak geureratuz ere: *singletasun*.

Kultur erreferentziaz beteta dago *Erraiak* eleberria. Idazle, musikari zein liburu ugari aipatzen da, eta aipatu gabeko oihartzunak ere ageri dira. Badu indarra intertestualitateak liburuan. Itzultzailearen zeregina halakoak identifikatu eta xede irakurleari gerturatzea izango da, jakina. Euskal erreferentzien kasuan, ongi aztertu behar da testuan duten pisua zenbaterainokoa den eta xede irakurleentzako ezagunak diren ala ez, eta horren arabera bilatu halakoak mantentzeko bideak. Itzuli dugun laginean, Hertzainak taldearen abesti baten zati bat ageri da. Pasarte honetan, hain zuzen ere:

Asteburu luze batetik iritsi berri naiz, sortzen ikusi ninduen herritik ontzen lagundu nauen hirira, eta mahai gainean izkiriaturik aurkitu ditudan agur hitzei tinko beha nago, azkenengo ikasturtean egunerokotasun arruntenean nozitu nauen gizonaren eskumutur iletsu, sendo eta dardartiak berridatzi ditu, talde mitiko bati ostu: *maitia lehen baino lehen aska gaitazan*.

Esaldi horrek zailtasun bat baino gehiago planteatzen du: batetik, argitu behar al zaio irakurleari zein den talde

mitikoa? Euskal irakurleak badaki zein den abestia, eta ia ziur jakingo du zein den taldea ere. Abestiaren parte den esaldi hori, berriz, itzuli egin behar al da? Kontuan izan behar da zerikusia duela testuan gertatzen ari denarekin. Abestiak esaten duena idatzi baitu pertsonaiak. Hortaz, baliteke hobe izatea esaldia itzultzea, ahalik eta informazio gehien emateko xede irakurleari. Beste aukera bat genuke testu zati hori euskaraz uztea. Hala eginez gero, oin-ohar bat gehitu beharko litzateke, edo azalpen esaldi bat txertatu, bestela, testuan.

Kultur erreferentziekin jarraituz, beste pasarte honetan, whiskia eta patxarana aipatzen dira, parez pare. Xede irakurleentzat, bigarrena ez da izango ezaguna; hortaz, zer egin? Patxarana bere horretan mantenduta ere, testuinguruak lagundu egingo dio irakurleari, eta, whiskiaren segidan ageri denez, erraz ondorioztatuko du edari alkoholodun batez ari dela idazlea.

Bestalde, whiskia edo **patxarana**, alkohol bernizatua edateko apetak jota banengo, edalontziak kubo astuna beharko luke, hormak finak eta erraboilkarak izanagatik oin lodikote eta pisukoa; dena dela, eskuan daukadana ez da ez bata ez bestea, ez da ez dotorea ez handinahia, ez-pada arrunta eta arina, polibalentea, txosnetako plastiko gogorrezko baso klasikoa, gau ilunetan bularra protesta-pegatinaz lepo, zurito zein kaña zein kubata eskatzea ahalbidetzen dizuna, ikasle (eta ez hain ikasle) pisuetan hainbestetan berrasmatua hortzetako eskuilei edo lan-mahaiko boligrafoei ostatu emateko, nik neuk beti erabili izan dudana etxean likoreekin lasai mozkortzeko, gutxiagotan derrigortzen zaituelako edalontzi hustua bete-tearen eginbehar nekezera trago oparoka diharduzunean ere, batez ere izotz gutxi botatzeko tentua hartzen baduzu; **vollidamma** zuzenean latatik hartzea erabakitzearen antze-

koa da estrategiaren ikuspuntutik, basora trakeski isuri eta aparra baretu arte itxaron beharrean kolpe batez barnera dezakezulako 33 zentilitroen lehen erdia, eta beste kolpe batez barruan gelditu dena, latak ondo tolestuta poltsan inkognitoan atera ditzakezulako apartamentuan lego-keen beste inor ohartzeko astelehen buruzuriz zeure gelan bakar-bakarrik zurrutean ari zarenez arazo bat daukazu-la pentsa ez dezan (...)

Patxaranaz gain, zerbeza marka bat ere aipatzen da, oso ezaguna, bai euskal, bai espainiar eta bai katalan irakurlearentzat; ez, baina, frantses irakurlearentzat. Hori dela eta, bi konponbide aipatu zituen Alegriak: batetik, Frantzia Voll-Damm markaren pareko litzatekeen zerbeza marka bat bilatzea, hau da, alkohol altuko zerbeza ezagun bat; bestetik, *zerbeza* hitz generikoaz ordezte. Biek ala biek, pertsonaiak bere etxeko gelako bakardadean zerbeza latatik edateko efektua biltzen dute.

Itzultzaileek esku artean zuten laginaren zati gisa, eleberraren amaieran Sarriugartek gehituriko ohar bat ere itzuli behar izan zuten: liburuko protagonistak kakari buruz egitako hausnarketa, hain zuzen ere. Gaiaren gordinak baino, zehatzapen linguistikoez sorrarazi zizkieten itzultzaileei buruhaustek, kasu honetan. Ikus dezagun pasartea:

Haren [Pynchonen] *Gravity's Rainbow*ri Pulitzerra erre-fusatu zioten-eta, epaimahaiaren sentiberatasun iraindua argudiatuz, dirudienez, arazo behinena Pudding brigadierren eta Katje Borgesiusek artean gertatzen den **gorzaletasun** eszena izan zen arren (**latinkada** nahi duenarentzat **koprofilia**, eta hemen erabat egitakiak eta zehatzak izateko kasu honetan **cophrophilia** izango zen epaimahaikideek Pynchoni saria eskuetatik erauzteko aitzakia gisa baliatu zuten kontzeptua, hala ere **zeinek nahi ditu latinkadak eus-**

kararen kakari-kaka-deitzeko-gaitasun paregabea izanik, filia horren objektua, kasu, lehen begi-kolpean ulertzen du edonork zehazkik gomendatu didan gorotzaletasun miragarri horri esker), sexu-eszena luze bat non Katjek Pudding zaharraren gorputz horituan plazer sadikoz ebatkitzen dituen askotariko zaurien azken ukitu klimaxtikoa zuzenean Pudding zaharraren ahora kaka egitea den, hark osorik murtxikatu, irentsi eta korritu dadin.

Euskaratik abiatutako hausnarketa da irakurri berri dugun hori, alderdi linguistikoari estuki lotua. Eta badira itzulpenean kontuan izateko hainbat elementu. Batetik, *gorotzaletasun* hitzaren ordaina parentesi artean aipatzen den *latinkadari* estuki lotuta dago gaztelaniaz, katalanez eta frantsesez; hortaz, irtenbide egokiren bat bilatu beharko da hizkuntza bakoitzean. Bestetik, *zeinek nahi ditu latin-kadak euskararen kakari-kaka-deitzeko-gaitasun paregabea izanik* esaldiarekin ere zer egin pentsatu behar da. Izan ere, mintegian aipatu genuen moduan, erabaki behar dugu protagonistak euskara aipatzen duenean euskara utziko ote den, ala xede hizkuntzari egin beharko zitzaion erreferentzia. Honako hauek izan ziren itzultzaileek harturiko behin betiko erabakiak:

[ES] *pero quién quiere latinajos si la lengua nos permite llamar a la mierda mierda*

[CA] *qui vol llatinismes quan la nostra llengua té aquesta capacitat de dir-merda-a-la-merda*

[FR] *qui voudrait employer ces mots savants quand nous avons dans notre langue la possibilité de désigner la merde par le mot merde*

Idazle-itzultzailea bere testuaren aurrean

Idazle-itzultzailearen autoitzulpen esperientzia aberasgarria izan da. Mintegiaren hasieratik esana zigun berak egitako lanketa ariketa soil bat izango zela. Hau da, ez zuela helburu autoitzulpen prozesuan sorturiko emaitza behin betiko testu izaterik; argitaratuko zen bertsiorik sortzeko asmorik ez zuela, alegia. Alabaina, itzultzaile formazioa izanik, testua bere eskuz itzultzeko ariketa lagungarri izango zitzaioala iritzi zuen mintegian itzultzaileek egin ziezazkioketen galderei erantzuteko.

Autoitzultzaile larruan arituta eta gaztelaniarako bigarren itzulpena landuta mintegian, garbi utzi du gaztelaniarako itzulpena Iriarteren ardura dela, berak ez zuela baldintzatuko azken emaitza. Hori bai, izan zen bien arteko elkarlanik, bai eta neurri apalago batean mintegiko gainerako partaideona ere, gaztelaniadun hitzun garen aldetik, azken emaitza ahalik eta egokiena izan zedin.

Idazle gisa, oso garbi du Sarriugarrek zer nahi duen eta zer ez, zer efektu bilatzen duen testuarekin. Esango nuke erabaki arbitrario gutxi egin dituela liburua idaztean. Guztia ongi baino hobeki pentsatua eta landua izan duela. Hori horrela izanik, itzulpenak ere xehe-xehe landu genituen mintegian, hitz hautaketa konkrituak eztabaidatuz, batarren eta bestearen efektuak neurtuz eta emaitzak baloratu, itzulpenak jatorrizkoa bezain hausnartuak eta landuak izan zitezten.

Besteren lanen itzultzaile aritzera ohitua izaki —dena kuestionatzera ohituta egoteak, hain zuzen ere— asko lagundu zuen mintegian. Esango nuke idazkera nola planteatzen duen erakusten duela Sarriugarteren jarrerak; izan ere, hitz jakin baten edo hitz multzo baten bilaketa zehatza

egiten du, asko lantzen du hitz bakoitzaren hautaketa, non kokatuko den erabakitzen du, eta zer efektu estetiko izango duen. Azken batean, lehen aipatu dugunez, formaren eta edukiaren arteko oreka bilatzen du.

Edukiaren eta formaren arteko loturak idazlearentzat duen garrantzia azpimarratu nahi nuke, amaitu aurretik. Eta horren erakusle dugu generoaren eztabaidaren inguruan irtenbide behin betikorik topatzeko ezintasuna. *Erraiak* eleberria osorik itzuliko balitz gaztelaniara, katalanera edo frantsesera, idazleak aktiboki hartu beharko luke parte testuaren itzulpenean. Euskarazko testuak planteatzen ez dituen arazoak baitaude hizkuntza erromaniko batean. Ikuspegi feministan sakontzea ezinbestekoa da auziari heltzeko, eta diskurtso feministak hizkuntza horien idazketa ereduak iraultzeko egiten ari diren lana kontuan izan beharko da, eleberriaren edukia eta forma bat etor daitezten. Euskarazko irakurleari eskatzen ez dion irakurketa aktiboa eskatuko liokeela iruditzen zait aipaturiko hiru hizkuntzetako irakurleei, formari dagokionez behintzat. Eta, forma eta edukia dena bat datozenez, irakurtzen denaren kontzientzia pizteko modua ere aldatu egingo litzateke.

Erraiak

(lehen atala)

Danele Sarriugarte

Danele Sarriugarte Mochales. Itzulpengintza eta Interpretazioan lizentziatua UPV/EHUn, literatura ikasketekin lotutako masterra egin du Bartzelonan. 2012tik *elearazi* itzulpen bloga kudeatu zuen Garazi Arrularekin batera. Prentsarekin kolaboratzen du, batez ere *Argia*, *Hitzen Uberan* atarian eta *Berria* komunikabideetan. Angela Davisen, David Foster Wallacen eta Audre Lorde-ren lanak euskaratu ditu. Gaur egun, itzulpengintzan eta idazketan dihardu gehienbat, freelance modura.

0

Onomatopeiek hartu dute apartamentua, plok-plok-plok eta tik-tak, komunean itxi ezin den txorrota eta sukaldeko horman zintzilikatutako erlojua hurrenez hurren, bata bestearen atzetik tantaka baina egundo bat egiteko esperantzarik gabe.

Hausturaren sinfonia.

Etxe honetan gehien maite dudan objektu finkoan nago eserita, larruzko besaulki marroian; komunetik korrika, edo, zehazkiago, erdi-korrika erdi-saltoka eta neure buruari ahapeka, etxean bakarrik gaudenetan, lasterka egiteko dugun modu zehatz horretan hona gora ailegatu eta jauzi egin ostean, oinak ipurdiaren azpian bildu ditut agudo epeltasun apur bat lortze aldera, komuneko kanila madarikatuaren zarata itotzen saiatzera joan naizenean luzeegi ukitu dutelako elkar oinazpiek eta zeramikazko lauzek eta azazkaletaraino sartu zaidalako hotza. Postura erosoaren bila, apaltzen doaz azalak larruaren aurka igurztearen bentosa moduko zarata gogaikarriak, larru marroia eta biok geruza bakar bat bilakatzen garen arte, gero marka gorri desatseginak lagako dizkidan batasuna, batik bat ipurdi azpiko izterren inguruan.

Asteburu luze batetik iritsi berri naiz, sortzen ikusi ninduen herritik ontzen lagundu nauen hirira, eta mahai gainean izkiriaturik aurkitu ditudan agur hitzei tinko

beha nago, azkenengo ikasturtean egunerokotasun arruntenean nozitu nauen gizonaren eskumutur iletsu, sendo eta dardartiak berridatzi ditu, talde mitiko bati ostu: maitia lehen baino lehen aska gaitezan.

Zuhurtziaz nire lan-mahaiko tiradera gertagaitzenezan ezkutatutako liburuaren barrenak erabili ditu madarika-tuak, nik neuk tolestutako orrialde batean, nik neuk azpimarratutako esaldi baten azpian itsatsi du post-it kriminala:

Baina nork eta ahulak jakin behar din indartsua izaten eta alde egiten, indartsua ahulari kalte egiteko ahulegia denean.

Ongi gogoan dut Z-ri esaldia aipatu nionekoa, duela ez asko Saizarbitoriaren *Martuteneren* irakurketaren harira, Martin ere mintzo baita Kunderaren aipu horretaz baina etsita onartuz ez duela akorduan idazlearen izena. Harro-harro kontatu nion Z-ri, neuk bai, neuk banekiela norena zen, aspaldidanik darabildan markaketa- eta aipusistemari esker. Besaulkian eserarazi eta begietan sartu nion orrialdea, garaile, maistra pedanteen erara, betaurrekoak apur bat beheratuta, kordel eta guzti.

Lañoa ni. Bota nuenean gibel-asmorik batere ez nuen arren, Z-rentzat probokazio hutsa izan zen, herrestan eroan gintuena hitz gordinetara eta lehia makurrenera, bakoitzaren krudeltasunerako gaitasunaren neurketa dialektikora, nor-nork gehiago, zekenago, zikinago mindu, nork-nori hatza zaurian barneren eta bortitzen sartu.

Z-k bidaia zuen biharamunean eta muturtuta egin zuen alde, baina itzultzean zango-besoak zabalik joan nintzaion bila, amoros. Ez nuen nahi, baina errudun sentitzen nintzen eta ezer gertatu ez bailitzan ekiten saiatu nintzen,

are, parez pare zabaldu nion nire amodiozko artilleria astu-
 nena, baina ezarian bezala, ez zezan nabaritu, ez ziezadan
 enegarrenez aurpegiratu hainbesteko koplarik gabe bar-
 kamena eskatzeko eta damua erakusteko berezkoa dudan
 ezintasuna. Berak betikoa zirudien, azpimarra dezadan az-
 ken horren garrantzia, zi-ru-di-en, eta lurperatutzat jo nuen
 kontua.

Gaurdaino.

Madarikatua.

Madarikatua, madarikatua, madarikatua.

Zer esan behar diet nik orain nire epaile guztiei, nire
 juje zorrotzei: gurasoei, kuadrillakoei, herriko besteei;
 zer aitortu behar diet, atzera itzuli naizela singletasunera,
 ez dena inoiz urrezkoa izango gizonaekoena bezala, ezta
 konbentzimenduzkoa ere fededun batzuen bezala, ezpa-
 da patetikoa, penagarria, urrikalmendu-sortzailea; hogeita
 hamargarrenerantz atergabe gerturatzen dihardudan ho-
 netan oraindik ez naizelako gai izan gizonik arrantzatu eta
 akabatzeke, nire bularren uztarrira kate motzean lotzeko;
 atzera itzuli naizela ez-emakumeen lurraldera, zakilik gabe-
 ko alu osatugabea naizela, mutxurdina.

Eta zein eramango dut derrigorrezko familia-
 otorduetara, debekaturik daude-eta zifra bakoitiak, soi-
 lik umeak barnean hartzen dituzten multzoen kasuan dira
 hiruak zilegi baina hor ere gero eta gutxiago (noizko biko-
 tetxoa?); eta alargunen kasuan agian bata, baina hor ere
 gero eta gutxiago, bestela begiratu dibortziatuen aurreka-
 rriari, horiei kasik ofizialki debekatu diete jada axaleko ba-
 kartasuna, behin ezkontidearen uhaletik libratu direnean,
 baimena dute tarte batez aske arnasa hartzeko, baina ez
 luzaroei, asko jota urtebetea joan denean izan bitez post-

modernoak eta liberatuak, jauzi egin bezate ohez ohe, eguberrian hurbil bedi mahaira garaian garaiko amorantea.

Noizbait gertuko iragan ahazturen batean gai izan nintzen agian, baina gaur egun jada ezin diet bakarka, giza ezkuturik gabe aurre egin ospakizun izendatu ohi diren gisako sakrifizio-festei.

Eta bake sainduan lagata ninduten kuadrillakoek eta osaba-izebek azken bi urteotan, ordura arte ikusten nindutenero jasanarazten zizkidaten moduko nagusitasunezko erruki-begiradarik gabe, ez nuelako hipotekaren iruzurra norekin konpartitu, ez nuelako soldatapeko esklabotzaren alienaziotik urrun baimentzen zitzaizkidan urteroko bi opor-aste miserableak norekin xahutu paradisuazko hairetan etzanda argazkiak eginez facebookeko azal-orrian sitsek jandako zoriontasun bat antzestu ahal izateko, ez nuelako halabeharrez astean behin edo birritan zakilkatuko ninduenik kaleetatik paseatzean apaingarri gisa jantzi nezakeen ume-panpina batez erditzea lortu arte.

Gutun bat laga du liburuaren ondoan. Buruz dakit zer dioen azala zabaldu ez badut ere, eta errekontza prozesua ikuskatzen dut, zelan bilakatzen den tinta txinpart nire pizgailuaren mende, urdinetik horira, laranja, gorrira, hizkuntzaren baliabideak zurrunegiak diren arren kolore hauek sor dezaketen lilura adierazten saiatzen hasteko ere. Piromanoekin bat egiten dut segundo batez. Montag naiz, *It was a pleasure to burn. It was a special pleasure to see things eaten, to see things blackened and changed.*

Z-ren justifikazio entsegua errauts bihurtu izanak boteretsu sentiarazten nau.

Burua apur bat goratu eta hozkailuan itsatsita beste post-it bat ikus dezaket, Z-k dio hilabete honetako erren-

taren bere zatia jada sartuta dagoela Jabeen kontuan, lasai egon naitekeela diruagatik, epe laburrean behintzat. Giltzak sarreran laga dituela. Horretaz jabetu naiz, egia esan, atea zabaldu bezain laster nabaritu dut Ikeako mahaitxoan zeutzala, bazkaltzera anaiarengana joandako Z-ren patrikan behar zutenean; kontzientzia-une ezin laburragoa izanda, zerbaitek nire adimenaren erraietatik nolabait adierazi nahi izan dit detaileari erreparatu behar niola.

Berriki abandonatu duten filmetako dohakabe arketipikoa izateko, marruka ibili beharko nuke apur batez eta dirua ez zaidala ezer axola lau haizetara barreiatu, baina, egia esan, zeluloidezkoak baino askoz pragmatikoagoak izan ohi dira zelula eta haragizko pertsonak eta nik demaseko lasaitua hartu dut oharra irakurtzean, errenta osoa nik bakarrik ordaintzekotan drastikoki murriztu beharko nituzkeelako pozez betetzen nauten bekatutxoek kopurua eta maiztasuna; ez, hori anakronikoa da, bekatutxoena agian duela bi urte, orain, suziririk gabe, demaseko lasaitua hartu dut oharra irakurtzean ezin hobeto etorriko zait-eta hilabete osoa nire kontu korrontetik zulatu behar ez izatea, hemen bertan beste norbait hartu ala nik neuk toki berri bat bilatu ala

ZER OSTIA EGIN BEHAR DUT NIK ORAIN

erabaki bitartean.

Biziki eskertzen diot Z-ri, bestalde, sosen kontuari zuzenean heldu izana, bestela balizko dolu egun batez telefonoz deitu beharko nukeelako apartamentuko errentaren afera prosaikoaren inguruan galdegiteko, eta praktikan ziur facebooka erabiliko nukeela, presiopean bidegabeki hanpatzen baitzait mintzoaren gainjarioa, are zentzugabetzen eta norabide guztietan sakabanatzen, ezinezkoak zaizkit ohiko adierazgarritasuna eta graziak; eta hori gutxi

balitz, hain zerraldo uzteraino kolpatu izan naute ahotsek beti, batzuen lepoei darien usainak nola, hala niri Kasabianeko kantariak adibidez bere eztarritasun horrekin azken diskoan, *take me into the night and I'm an easy lover*, cunilingus musikal hutsa zait, ezin izaten dut matrailak goritu gabe aditu; hortaz, Z-ren erlatsa iritsiko balitzait berriz ere uhin kiribilduetan barrena, kanpotik barrura astinduko ninduke, bost minutuko elkarriketa ortopedikoaren ostean ordu erdiz etzan beharko nintzateke –gutxienez– ohean mugitzeke, begiak distiratsu amets iratzarriei so, saihetsak atzera bakoitza bere tokira txukun antolatzeko gai izan aurretik.

Gaindiezina litzateke.

Plok-plok-plok-tik-takek soilik kutsatzen du bestela erabatekoa den isiltasuna.

Eta orain zer?

First things first.

Gutzien armairura hurbildu eta izotz pusketekin eta graduazio altuko alkohol gardenarekin eta irekitzean txis-s-s-sp gisako soinuak egiten dituen burbuiladun tonikarekin bete dut edalontzia. Kopa lerdena beharko luke, lepo luzanga eta gorputz anti-piramidala duten horietakoa, olibadun dry martinietarako erabiltzen dela ikasi duguna talde-imaginarioa kolonizatu digun ikus-entzunezko masa-ekoizpenaren bitartez, bai, horrelakoa beharko luke edalontziak azkenaldian buelta asko eman dizkiodan teoria estetiko edaria-edalontziaren-tasunak uztartzen dituenaren arabera, adituko didan edonori eta bereziki txortagarri deritzodan orori hitz potoloekin azalduko diodan moduan.

Bestalde, whiskia edo patxarana, alkohol bernizatua edateko apetak jota banengo, edalontziak kubo astuna beharko luke, hormak finak eta erraboilkarak izanagatik oin lodikote eta pisukoa; dena dela, eskuan daukadana ez da ez bata ez bestea, ez da ez dotorea ez handinahia, ezpada arrunta eta arina, polibalentea, txosnetako plastikoko gogorrezko baso klasikoa, gau ilunetan bularra protesta-pegatinaz lepo, zurito zein kaña zein kubata eskatzea ahalbide-tzen dizuna, ikasle (eta ez hain ikasle) pisuetan hainbes-tetan berrasmatua hortzetako eskuilei edo lan-mahaiko boligrafoei ostatu emateko, nik neuk beti erabili izan duda-na etxean likoreekin lasai mozkortzeko, gutxiagotan derri-gortzen zaituelako edalontzi hustua betetzearen eginbehar nekezera trago oparoka diharduzunean ere, batez ere izotz gutxi botatzeko tentua hartzen baduzu; volldamma zuzenean latatik hartzea erabakitzearen antzekoa da estrate-giaren ikuspuntutik, basora trakeski isuri eta aparra baretu arte itxaron beharrean kolpe batez barnera dezakezulako 33 zentilitroen lehen erdia, eta beste kolpe batez barruan gelditu dena, latak ondo tolestuta poltsan inkognitoan atera ditzakezulako apartamentuan legokeen beste inor ohartzeko astelehen buruzuriz zeure gelan bakar-bakarrik zurrutean ari zarenez arazo bat daukazula pentsa ez dezan, nahiz ezkutaketa eta azpilan hori bera den arazo bat duzulako adierazgarri garbiena.

(Hain zuzen ere nik Madrilen egiten nuen gisan, bertara alde egin nuenean maite nintzakeen eta ondorioz oztopo bilaka zitekeen giza aingurarik gabe patxadaz gorrotatze-ra neure burua, justu Gasteizera itzuli, Z ezagutu eta harri-garriki guztiari buelta ematea (ustez) lortu baino zenbait hilabete lehenago).

Jaixak herrixak herrixandako eginak izan daitezela al-darrikatzen duen basoa estutzen dut, hortaz, atzamarrekin; azken finean, kopa dotoreak norbait zuri begira dagoeneta-rako besterik ez direlako, zure edatea airosa gerta dadin eta ez desesperatua.

Eta orain, berriro ere, zer?

Dutxan sartu eta kanila puntu gorrienera bortxatu, ur errearen azpian erraietatik zintzilik dauzkadan estalaktitik akabatzeke, begietatik ez daridana antzezteke. Jasanezi-negia bilakatu zaidanean gortina zabaldu dut kolpez, bero itogarritik ihesi, eta berehalakoan toallaz estali beharrean bizpahiru minutuz itxaron dut, larru gorritan, arnasestuka, tantak azalean behera lasterka, gelaren erdigunean.

Muturreko tenperatura aldaketek gardenago pentsa-razten didatela iruditu izan zait beti.

Egongelako larruzko besaulkian jesarri naiz atzera, egoera honetan gintonic arrunt bat besterik ez dena es-kuan; zurrutada luzea atxiki, izotz koskor bat harrapatu eta haginka egin diot; klak, erdia barrura, glogloglo, beste erdia bueltan edalontzira apur bat luzeago erabili ostean; gintonic arruntean gaurkoan osagai berezi bat diluitu nahi dut, gorrotatzen zaituen zerbitzari bati jana edo edana eskatzen diozun bakoitzean izu-ikarak sortzen dizkizun elementua: listua, horia, mukitsua.

Izaki likidoen amorru likidoa.

Plok-plok-plok.

Dutxak ez du areagotu baizik egin.

Bihotzari aditu behar zaiola ziostaten txorrata-azpian nengoela ipodak erreproduzitu dituen kanta anglofono sasi-sentimentalek, ziur irakurle ez-eleanitzari ere oso hur-bilekoa egingo zaiola erreferentzia, nahiz publikoki aitortu

nahi ez, noiz edo noiz entzungo zituen antzerakoak gaizki amaitutako ziren ostean, horrelakoetan zinez mugagabea baita pertsonaren autoerruki-gosea: malkoek hezetutako burkoaren kontra zapalduta belarria, desitxuratuta aurpegia, zarama merkea adituz su-etenik gabe.

Hainbestek diote bihotza dela aditu beharrekoa, bihotza eta ez gibela, edo heste meharra edo alua, non topiko aspergarri bilakatu baita jada; hainbestek, non ukaezintzat hartzen baititugu giharrezko ukabila dirudien organo odoltsu eta hanpatu horri hizkuntza metaforikoak egotzi dizkion gaitasunak.

Bihotza da, halaber, singlea zarenez gero jatetxeetara joatea debekatzen eta ulergarritasun soziala ukatzen hasten zaizkizunean zartatzen dizutena. Bihotza hautsi diote. Horra, erabiliaren erabiliaz, ezin higatuago eta maiztuago dagoen beste metafora bat. Horra lagun izendaturikoek bizkarrean landatuko didaten sastakaia.

Regina José Galindo eta Diana Pornoterrorista performance artistentzat, aldiz, gorputza da jomuga eta lanabes, gorputza da egonezinaren isla, eta aluak aitortu dit bigun eta umel jartzen dela Z-k azkenekoz erabili zueneko oroitze hutsarekin, mihi luze, labain, iheskorren miaskadak gogora ekartzearekin; baina bigunago eta umelago jartzen dela, alegia, erremediorik gabe bigun eta umel, patioko leihotik begien eskura geratzen zaizkion auzoak harrapatzen dituenen bata besteari klitoriak eta bibradoreak eskaintzen, eta are gehiago dena, aitortu dit horrelakoetan leihoaren kantoï batean gotortzen dela, patiora ematen duena Hitchcocken leiho bat bailitzan begiratzen segitzeko, eta gogor nahi izaten duela auzoen balizko kulero batzuk sudurraren azpian zanpatu, *erika-kohut*, aurrera eta atzera igurtzi.

Azal-puska txikiak narritatu, altxatu eta lurrera erori arte.

Bestetik, urdailak diost bilis gordailu agortezinak pilatu dituela azken bi urteotan eta badela horiek kanporatzeko garaia, eta hobe dela prozesua etxean eta adindunen baten zaintzapean gauzatzea, zer gerta ere, dohakaberen bat inguruan baldin badabil-edo, badaezpada harrikoa egiteko erabiltzen dudan plastikozko balde urdina hartzeko eta jartzeko bisaiaren parean, askoz hobeto ahoa zabaldu aurretik komunean eseri eta prakak jaisten badituz, hesteek diotelako beraiek ere kaka metaketa itzela pairatu dutela, buxatzeko zorian daudela ia, eta jakina da esfortzu fisikoa egitean, hala nola maldak igotzean edo erditzean edo gure kasuan okaka hastean esfinterrak nasaitzen direla, horregatik agertzen dira mendietako aldapak hain usaintsu astoek zeharkatu ostean, horregatik hain ilun ospitaleetako maindireen gune zehatzak.

Urdailak bereari ekitean hesteek ere jaurti nahiko dute zerbait, eta hortxe, komuneko zuloan igerian, izango dut neure samina, neure oinazea, amorru mordoilo atzeman-garri.

Marroi.

Bero.

Mardul.[†]

Baina burmuinak diost ez daukadala zertan eskatologiko jarri, ezta nire buruargitasuna iraindu edo usaimen-papilak zigortu ere, baizik eta hobe nukeela atzamarrak zorroz-tuta neure burua odolustu, izerditu, isuri. Gainezka egitear dagoen minaren indarrarekin teklatua zanpatu eta oldarrearen hondarretatik zerbait eraiki.

Monologue intérieur, barne bakarrizketa modua abiarazten duen botoia sakatzen dut, lokietan gotortutako bozei mihia askatzen diena, eta lehen kontsonanteak urratzen du onomatopeien gehiengo osoa.

- ¹ Sufrimenduaren haragiztatzetzat erabili dut kaka, baina kaka bada zerbait gehiago, kaka bada zenbaitentzat zerbait: EROTIKOA, ezin baitut ahaztu, inolaz ere, Pynchon; haren *Gravity's Rainbow*ri Pulitzerra errefusatu zioten-eta, epaimahaiaren sentiberatasun iraindua argudiatuz, dirudienez, arazo behinena Pudding brigadierraren eta Katje Borgesiusean artean gertatzen den gorotzaletasun eszena izan zen arren (latinkada nahi duenarentzat koprofilia, eta hemen erabat egia-tiak eta zehatzak izateko kasu honetan *cophrophilia* izango zen epaimahaikideek Pynchoni saria eskuetatik erauzteko aitzakia gisa baliatu zuten kontzeptua, hala ere zeinek nahi ditu latinkadak euskararen kakari-kaka-deitzeko-gaitasun paregabea izanik, filia horren objektua, kasu, lehen begi-kolpean ulertzen du edonork zehazkik gomendatu didan gorotzaletasun miragarri horri esker), sexu-eszena luze bat non Katjek Pudding zaharraren gorputz horituan plazer sadikoz ebakitzen dituen askotariko zaurien azken ukitu klimaxtikoa zuzenean Pudding zaharraren ahora kaka egitea den, hark osorik murtxikatu, irentsi eta korritu dadin. Ezin uka epaimahaikideek nahiko modu hertsian ulertzen zutela kalitatea, ez bakarrik

1.100 orri inguruko eleberri entziklopediko bikain bati akatsak leporatu zizkiotelako, ezpada leporatu zioten akats izugarri hori lohitasuna (!) izan zelako (era berean harritzen nau etengabeko eszena sadomasokistak eta sexu mor-do-a, letralarritu dezadan MOR-DO-A deskribatzen duen eleberri bateko iraingarriena paragrafo pare hori izatea, niri neuri askoz desatseginagoa egin zitzaidan Marvy komandantea irentzen dutenekoa –hori bai, horixe bera, Slothrop dela pentsatuta barrabilak moztzen dizkiote eta alkoholez betetako kristal-poto luzexka batean gordetzen– anestesiarik gabe, soilik eter zapia sudurraren gainean paratuta eta gainera landa-erietxe batean, alegia, ordura arte Nordseeko hondartza zikin bat baino izan ez zen ebakuntza-gela inprobisatu batean); eta, halaber, kaka bada zenbaitentzat zerbait:

ESTETIKOA, ezin baitut inolaz ere ahaztu David Foster Wallace, *Oblivion* bildumako azkenean, *The Suffering Channels*en kaka-eskultore apartaren istorioa aurkezten du-eta, harrigarriena da kaka-eskultoreak ez duela gorotza lehengai gisa erabiltzen, tira hein batean bai, azal dezadan hobeto, kaka-eskultoreak ez du gorotza lehengai gisa baliatzen zizelkatzeko, baina gorotza bada bere eskulturen lehengaia eta are osagai bakarra, kontua da jada eginda kanporatzen dituela eskultuak, alegia, hesteetan zizelkatzen dituela nolabait eta uzkitik ateratzen zaizkionerako gorotzak dagoeneko badirela artelanak, marilyn monroe perfektuak.

(SPOILER ALERT)

Skip Atwater kazetari gaixoa gisako xelebrekeriak ehizatze-
ra kondenatuta dago lan egiten duen aldizkariako sail sentsa-
zionalistan, eta Moltke gorotz-eskultorearen bila abiatzen da
bere NYC dotore ezagun eta maitetik Indiana beti xumeagora.
Hasiera batean erabat fedegabea eta eszeptikoa eta heretikoa
da ia, hain gutxi du sinesten egokitu dioten erreportaje horre-
tan, baina Moltke andreak, obeso mordidoa izan arren seku-
lako malgutasuna eta abilezia fisikoa duenak eta Atwaterrek

inoiz ezagututako emakumerik sentsualena ere badenak, konbentzitu egiten du bere *femme fatale* trikimailuak baliatuz eta musu umel zakil-altxatzaileak tartekatuz ezin errefusatuzko argudioekin. Ondorioz, Atwaterrek senperrenak egiten ditu aldizkariak erreportajea eros diezaion, hori lortzen badu Moltke andreak zirri gehiago egingo dizkiolakoan, aldizkarikoek baiezkoa ematen diote baina baldintzak jarriz beti: egiazta dezala, nahi duen moduan baina fidagarritasuna bermatuz % 100, eskulturak zinez uzkitik zuzenean ateratzen direla horrela, eta egin dezala publikoki. Moltke jaun burunahasia NYC-ra eramatea lortzen dute, eta kamera bat instalatzea komuneko zuloan eskulturak botatzen dituen ueña bera filmatzeko eta, bai, emititzeko (zer gutxiago askatasunaren lurraldean, non exekuzioak ere *live* egiten dituzten).

Edonola ere, axola duena zera da, DFWk berriz lortzen duela, istorioan sartzen zaituela erabat, irensten diozula absurdo-tasun osoa, eta orduan, korapiloa askatuko duen amaierara iristear zaudela, gero eta orri gutxiago gelditzen zaizkizula ikusten duzu; hasieran deseroso, ondoren kezkatuta eta azkeneko paragrafoetan dagoeneko erabat izularrituta, Moltke-rekin batera kaka egitear. Bai, lagunok, amaierarik gabe utziko zaitu beste behin ere. Eta hor datorkizu lezio epifanikoa, DFWk kontakizunen legeak modu apartan bereganatu eta ikusarazten dizu kontua ez zela Moltkeren gorotz-eskultura horiek egiazkoak ziren edo ez, ezpada ordubetez Moltkeren istorioaren berri jakitea zuretzat hil ala biziko zerbait bilakatu dela, tipoaren (DFWren) narratzeko abilezia estralurtar horren ondorioz.

Entrañas

(primer capítulo)

Traducido por Miren Iriarte

Miren Iriarte Oyaga. Licenciada en periodismo, cursó además un posgrado en traducción literaria. Tras tres años dedicada al periodismo, pasó a ser traductora profesional en el año 2002.

Título original: *Erraiak*. © Elkar Argitaletxea, 2014. Primer capítulo.

© Danele Sarriugarte, 2014

© De la traducción al castellano: Miren Iriarte Oyaga

Diseño y maquetación: Jose Luis Agote

ISBN: 978-84-617-5599-8

Edición de:

EIZIE

Zemoria, 25

20013 Donostia

www.eizie.eus

0

Las onomatopeyas se han apoderado del apartamento, ploc-ploc-ploc y tic-tac, el grifo que no se deja cerrar en el baño y el reloj de la pared de la cocina respectivamente, gotean uno detrás del otro pero sin esperanza de encontrarse jamás.

La sinfonía de la ruptura.

Estoy sentada en el objeto fijo que más quiero de esta casa: mi sillón de cuero marrón. He llegado desde el baño corriendo, o medio corriendo medio saltando y hablando en voz baja conmigo misma, de esa manera tan particular que tenemos de correr cuando estamos solos en casa, me he subido de un salto y he recogido rápidamente los pies debajo del culo para calentarlos un poco, porque cuando he ido a tratar de ahogar el ruido del maldito grifo del baño las plantas de los pies y las baldosas de cerámica han estado demasiado tiempo en contacto y se me ha subido el frío hasta las uñas. En busca de la postura más cómoda, va aplacándose ese molesto ruido como de ventosa que hace la piel al frotar el cuero, hasta que el cuero marrón y yo formamos una sola capa, unión que me va a dejar unas desagradables manchas rojas especialmente en los muslos, justo debajo del culo.

Acabo de llegar de un largo fin de semana, del pueblo que me vio nacer a la ciudad que me ha ayudado a madurar, y estoy mirando fijamente las palabras de despedida que en-

contré ya escritas sobre la mesa, las ha reescrito la muñeca fuerte, peluda y temblorosa del hombre que me ha sufrido en la más común de las cotidianidades durante el último curso, se las ha robado a un grupo mítico: *maitia lehen baino lehen aska gaitezan*.

El muy cabrón ha utilizado las entrañas del libro que por prudencia escondo en el cajón más recóndito de mi mesa de trabajo, ha pegado el post-it criminal en una página que yo misma doblé, debajo de una frase que yo misma subrayé:

Pero es precisamente el débil el que tiene que ser fuerte y saber marcharse cuando el fuerte es demasiado débil para ser capaz de hacer daño al débil.

Recuerdo perfectamente el día en que le mencioné esa frase a Z, hace no mucho, al hilo de la lectura de *Martutene* de Saizarbitoria, porque Martin también habla de la cita de Kundera, pero él admite con resignación que no recuerda el nombre del escritor. Le dije a Z con orgullo que yo sí, que yo sí que sabía de quién era, gracias a un sistema de marcas y citas que utilizo hace tiempo. Lo senté en el sillón y le metí la página en los ojos, victoriosa, como una maestra pedante, con las gafas un poco caídas, con cordel y todo.

Qué ingenua. Aunque cuando lo hice fue sin segundas intenciones, para Z fue toda una provocación que nos llevó a palabras crudas y a la más despiadada pelea, a una competición dialéctica para medir la capacidad de crueldad de cada uno de nosotros, a ver quién hería más a quién, quién era más mezquino con quién, quién metía el dedo en la llaga más profundo y con más violencia.

Al día siguiente Z se iba de viaje y se marchó de morros, pero al volver fui a buscarlo con los brazos bien abier-

tos, amorosa. No quería, pero me sentía culpable y traté de actuar como si nada hubiese pasado, es más, desplegué mi artillería pesada de amor, pero como si no pasara nada, para que no se diese cuenta, para que no me echara en cara por enésima vez esa incapacidad tan mía para pedir perdón y mostrar arrepentimiento sin tanto cuento. Él parecía el mismo de siempre, permitidme que subraye la importancia del detalle, pa-re-cí-a, y di por zanjado el asunto.

Hasta hoy.

Cabrón.

Cabrón, cabrón, cabrón.

Qué les voy a decir yo ahora a todos los que me juzgan, a mis jueces más severos: mi madre y mi padre, los de la cuadrilla, el resto de los del pueblo; acaso tendré que confesar que he vuelto a la soltería, que nunca será de oro como en el caso de los hombres, ni algo elegido por convicción como la de algunos creyentes, sino patética, penosa, motivo de compasión; porque ahora que me acerco sin pausa a la treintena todavía no he sido capaz de pescar un hombre y aniquilarlo, de atarlo al yugo de mi pecho; que he vuelto al territorio de las no-mujeres, que soy un coño sin polla, incompleta, una solterona.

Y a quién voy a llevar yo a las inevitables comidas familiares, porque las cifras impares están prohibidas, solo en el caso de los grupos en los que hay un niño se permite el tres, y cada vez menos (¿para cuándo la parejita?); y tal vez el uno en el caso de los viudos, pero en ese caso también cada vez menos, si no mirad el precedente de los divorciados, a esos casi se les ha prohibido oficialmente la soledad superficial, una vez liberados de las ataduras de la pareja tienen permiso para tomar aire durante un tiempo, no demasiado,

y cuando ha pasado como mucho un año, que sean post-modernos y liberados, que salten de cama en cama, que se siente a la mesa en Navidad el ligue de turno.

Alguna vez en un pasado cercano olvidado fui tal vez capaz, pero ahora ya no puedo hacer frente sola, sin escudo humano alguno, a esas fiestas-sacrificio que llaman celebraciones.

Y los de la cuadrilla, y mis tíos, que me habían dejado en paz durante estos dos últimos años, sin aquellas miradas paternalistas y compasivas que me hacían sufrir hasta entonces cada vez que me veían, porque no tenía con quien compartir la farsa de la hipoteca, porque no tenía con quien malgastar las dos miserables semanas de vacaciones que se me permitían al año lejos de la alienación de la esclavitud asalariada haciéndome fotos tumbada en arenas paradisíacas con las que escenificar en la foto de portada de facebook una felicidad apolillada, porque no tenía quien me penetrase ineludiblemente una o dos veces por semana hasta que consiguiese parir a un bebé-muñeco que podría vestir como complemento al pasear por la calle.

Ha dejado una carta junto al libro. No he abierto el sobre pero sé de memoria lo que dice, y visualizo el proceso de combustión, cómo va la tinta, dominada por mi mechero, convirtiéndose en chispa, pasando del azul al amarillo, al naranja, al rojo, aunque los recursos del lenguaje son demasiado limitados como para tratar de empezar siquiera a expresar la fascinación que estos colores pueden causar. Me uno por un segundo a los pirómanos. Soy Montag, *It was a pleasure to burn. It was a special pleasure to see things eaten, to see things blackened and changed.*

He convertido en cenizas el intento de justificación de Z y eso me hace sentir poderosa.

Si levanto la cabeza puedo ver otro post-it pegado en el frigorífico, dice Z que ya ha ingresado su parte del alquiler de este mes en la cuenta de los Propietarios, que puedo estar tranquila por el dinero, al menos a corto plazo. Que ha dejado las llaves en la entrada. A decir verdad de eso ya me he dado cuenta en cuanto he abierto la puerta; he notado que estaban en la mesita de Ikea cuando deberían estar en el bolsillo de Z que se había ido a comer a casa de su hermano; ha sido un brevísimo instante de lucidez, algo desde las entrañas de mi mente trataba de decirme que debía reparar en ese detalle.

Para ser la arquetípica desgraciada de las películas que acaba de ser abandonada, debería lloriquear durante un rato y gritar a los cuatro vientos que el dinero no me importa en absoluto, pero, a decir verdad, las personas de celuloide son bastante menos pragmáticas que las de carne y célula, y yo he sentido un gran alivio al leer la nota, porque si tuviese que pagar el alquiler yo sola debería reducir drásticamente la cantidad y la periodicidad de esos pequeños pecados que me llenan de alegría; no, eso es anacrónico, lo de los pecados era tal vez hace dos años, ahora, sin más parafernalias, he sentido un gran alivio al leer la nota porque me va a venir de maravilla no tener que fundir todo el mes de alquiler de mi cuenta corriente hasta que busque un inquilino o yo misma encuentre otro sitio o hasta que decida

QUÉ COÑO VOY A HACER YO AHORA.

Por otra parte, agradezco encarecidamente a Z que haya afrontado directamente el tema de la pasta, porque si no tendría que llamarle por teléfono en un hipotético día de duelo para preguntarle sobre el prosaico asunto del alquiler del apartamento, y en la práctica estoy segura de que utilizaría el facebook, porque bajo presión el flujo verbal

se me vuelve injustamente pretencioso, pierde el sentido, se me desparrama en todas las direcciones, mi expresividad y mis gracias habituales se me vuelven imposibles; y por si eso fuera poco, las voces siempre me han estremecido hasta dejarme sin sentido, y lo mismo que les pasa a algunos con el olor que desprenden los cuellos me pasa a mí con el cantante de Kasabian por ejemplo con esa ronquera en el último disco, *take me into the night and I'm an easy lover*, me resulta un cunnilingus musical total, no puedo escucharlo sin que me ardan las mejillas; por lo tanto, si me volviese a llegar la voz ronca de Z a través de las hondas retorcidas, me sacudiría de arriba abajo, después de una conversación ortopédica de cinco minutos tendría que tumbarme en la cama durante media hora —por lo menos—, inmóvil, mirando con ojos brillantes a los sueños despiertos, hasta ser capaz de recolocarme las costillas cada una en su sitio.

Sería insoportable.

Ploc-ploc-ploc-tic-tac, es lo único que contamina un silencio que por lo demás es absoluto.

¿Y ahora qué?

First things first.

Me he acercado al armario de los caprichos y he llenado un vaso con unos cubitos de hielo, alcohol transparente de graduación alta y una tónica con burbujas, de esas que al abrir hacen algo así como chis-s-s-sp. El vaso debería ser una copa fina, de esas que tienen cuello largo y cuerpo con forma antipiramidal, de las que se usan para un dry martini con oliva según hemos aprendido a través de la producción audiovisual en masa que nos ha colonizado el imaginario colectivo, sí, debería ser así según la teoría estética a la que vengo dándole vueltas últimamente y que relaciona las ca-

racterísticas de bebidas y vasos, teoría que expondré con palabras rimbombantes a cualquiera que quiera escucharme y especialmente a cualquiera que me parezca follable.

Por otro lado, si lo que me apeteciese fuese alcohol barnizado, whisky o pacharán, el vaso debería ser un cubo pesado, de paredes finas y bulbosas pero con un culo grueso y firme; en cualquier caso, lo que tengo en las manos no es ni una cosa ni la otra, no es elegante ni pretencioso, sino vulgar y ligero, polivalente, el clásico vaso de plástico grueso de las *txosnas*, de los que en esas noches oscuras y con el pecho lleno de pegatinas reivindicativas nos permiten pedir tanto cañas como cubatas, esos que tantas veces se han reinventado en pisos de estudiantes (y no tan estudiantes) para albergar cepillos de dientes o bolígrafos en la mesa de estudio, esos que yo misma he utilizado para emborracharme con licor tranquilamente en casa, porque te obliga a realizar menos veces la ardua tarea de rellenar el vaso vacío incluso cuando estás bebiendo a tragos largos, sobre todo si tienes la prudencia de poner poco hielo; desde el punto de vista de la estrategia es algo parecido a tomar una *voll-damm* directamente de la lata, porque en lugar de verterla con torpeza en el vaso y tener que esperar a que baje la espuma puedes meterte de un golpe la mitad de los 33 centilitros, y de otro golpe lo que ha quedado dentro, porque puedes doblar bien las latas y sacarlas de incógnito sin que cualquiera que pudiera estar en el apartamento se dé cuenta de que tienes un problema porque has estado bebiendo sola en tu habitación un triste lunes, aunque sean precisamente esas artimañas y ese afán por ocultarlo las señales más evidentes de que tienes un problema.

(Exactamente como hacía yo en Madrid, cuando me marché allí a odiarme tranquilamente sin ancla humana

alguna que pudiese amarme y pudiese por lo tanto convertirse en un obstáculo, justo unos meses antes de volver a Vitoria, conocer a Z y conseguir (supuestamente) darle la vuelta a todo de manera asombrosa).

Así que estoy apretando entre los dedos un vaso que reivindica unas fiestas hechas *por y para el pueblo*; al fin y al cabo las copas elegantes solo sirven para cuando alguien te mira, para que tu manera de beber resulte elegante y no desesperada.

Insisto: y ahora, ¿qué?

Me meto en la ducha y fuerzo el grifo hasta el punto más caliente, para demoler con agua hirviendo las estalactitas que me cuelgan de las entrañas, para escenificar lo que no me brota de los ojos. En el momento en que se ha vuelto demasiado insoportable he abierto la cortina de un golpe para huir del calor asfixiante, y en lugar de taparme enseguida con la toalla he esperado unos minutos, desnuda, jadeando en medio de la habitación, con las gotas de agua deslizándose hacia abajo por mi piel.

Siempre me ha parecido que los cambios radicales de temperatura me ayudan a pensar con más claridad.

Me he vuelto a sentar en el sillón de cuero del salón, con lo que en estas circunstancias no es más que un vulgar gintonic en la mano; le doy un trago largo, atrapo un trozo de hielo y lo muerdo; clac, la mitad para adentro, glogloglo, la otra mitad vuelve al vaso después de haberme entretenido un poco más con él; hoy quiero diluir un ingrediente especial en este simple gintonic, un elemento que te hace sentir pavor cada vez que un camarero que te odia te sirve de comer o de beber: un esputo, amarillo, viscoso.

La rabia líquida de los seres líquidos.

Ploc-ploc-ploc.

La ducha no ha hecho más que intensificarlo.

Las canciones anglófonas sentimentaloides que reproducía mi ipod mientras estaba debajo del chorro de la ducha decían que hay que escuchar al corazón, seguro que incluso al lector no políglota le resulta cercana la referencia, que, aunque no lo quiera confesar públicamente, habrá escuchado de vez en cuando este tipo de música después de alguna cita que haya terminado mal, porque en esas ocasiones la sed de autocompasión del ser humano no tienen límites: escuchar basura barata sin tregua, con la oreja aplastada sobre una almohada mojada de lágrimas y la cara deformada.

Son tantos los que dicen que hay que escuchar al corazón, al corazón y no al hígado, o al intestino delgado o al coño, que se ha convertido en un aburrido tópico; son tantos que ya consideramos innegables las cualidades que el lenguaje metafórico ha atribuido a este órgano hinchado y sanguinolento que parece un puño musculoso.

También es el corazón lo que te revientan cuando, por ser single, empiezan a prohibirte la entrada en los restaurantes y te niegan la comprensibilidad social. Le han roto el corazón. He ahí otra metáfora desgastada y ajada por el uso excesivo. He ahí el puñal que me clavarán por la espalda los que supuestamente son mis amigos.

Para las artistas de performance Regina José Galindo y Diana Pornoterrorista, sin embargo, el cuerpo es el objetivo y la herramienta, es el reflejo de la inquietud, y mi coño me ha confesado que se ablanda y se humedece con el simple hecho de recordar la última vez que Z lo utilizó, con recordar los lametones de su lengua larga y escurridiza; pero

que se ablanda y se humedece todavía más, es decir, que se pone irremediablemente blando y húmedo, cuando sorprende a las vecinas que le quedan a la vista desde la ventana del patio ofrecerse una a otra clítoris y vibradores, y, aún más, me ha confesado que en esas ocasiones se atrinchera en el borde de la ventana para seguir mirando, como si la del patio fuese la ventana de Hitchcock, y que desea con ansia frotar atrás y adelante, *erika-kohut*, estrujar debajo de su nariz lo que podrían ser las bragas de las vecinas.

Hasta que pequeños pedazos de piel se irriten, se levanten y caigan al suelo.

Por otro lado, el estómago me dice que en los dos últimos años ha acumulado depósitos inagotables de bilis y que ya es hora de eliminarlos, y que es mejor llevar el proceso en casa y bajo vigilancia de alguna persona adulta, por si acaso, si es que hay algún desgraciado alrededor, que coja el balde de plástico azul que utilizo para fregar y que me lo ponga frente a la cara, y mucho mejor si antes de abrir la boca me siento en el baño y me bajo los pantalones, porque el intestino me dice que él también ha acumulado una cantidad de mierda importante, que está a punto de obstruirse, y ya se sabe que al hacer un gran esfuerzo físico, como al subir cuestras o al parir o en nuestro caso al vomitar, los esfínteres se relajan, por eso huele tanto en las pendientes de los montes después de que haya pasado un burro, por eso están tan oscuras ciertas partes de las sábanas en los hospitales.

Una vez que el estómago entre en acción, el intestino también querrá echar lo suyo, y ahí estará, nadando en el retrete, mi dolor, mi aflicción, un amasijo de odio al alcance de la mano.

Marrón.

Gordo.

Humeante.¹

Pero el cerebro me dice que no tengo por qué ponerme escatológica, ni insultar a mi inteligencia o castigar a mis papilas olfativas, sino que es mejor que afile los dedos, que sude, me desangre, me derrame. Que aporree el teclado con la fuerza de un dolor que está a punto de desbordarse y construya algo desde las ruinas de la embestida.

Monologue intérieur; pulso el botón que inicia el modo monólogo interior, que libera la lengua de las voces atrincheradas en las sienas, y la primera consonante rompe la mayoría absoluta de las onomatopeyas.

¹ He utilizado la mierda como encarnación del sufrimiento, pero la mierda es algo más, la mierda es para algunos algo: ERÓTICO, ya que no puedo olvidar, de ninguna manera, a Pynchon, a quien denegaron el Pulitzer por su *Gravity's Rainbow*, aludiendo que había herido la sensibilidad del jurado, a pesar de que, al parecer, el problema principal fue una escena de excitación sexual provocada por la mierda entre el brigadier Pudding y Katje Borgesius (para quien quiera el latinajo, habría sido la coprofilia o, para ser totalmente sin-

ceros, en este caso la *coprophilia* el concepto que utilizaron como excusa los miembros del jurado para arrancar de las manos el premio a Pynchon, pero quién quiere latinajos si la lengua nos permite llamar a la mierda mierda, de manera que todo el mundo lo entienda a primera vista), una larga escena sexual en la que el último toque climáctico de las heridas que produce Katje con placer sádico en el pálido cuerpo del viejo Pudding consiste en cagar directamente en la boca del viejo, para que éste mastique la mierda por completo, se la trague y se corra. Es innegable que los miembros del jurado entendían la calidad de una manera bastante estricta, no solo porque achacaron errores a una novela enciclopédica brillante de unas 1.100 páginas, sino porque ese error tan terrible que le achacaron fue la obscenidad (!) (me sorprende igualmente que lo más insultante de una novela con continuas escenas de sadomasoquismo y que describe un-mon-tón, digámoslo en mayúsculas, UN-MON-TÓN, de sexo sean esos dos párrafos; a mí misma me resultó mucho más desagradable la escena en la que castran al comandante Marvy —sí, esa misma; pensando que es Slothrop le cortan los testículos y los guardan en alcohol, en un bote de cristal alargado— sin anestesia, poniéndole solo un pañuelo untado en éter debajo de la nariz, y, además, en un hospital de campaña, es decir, en una sala de operaciones improvisada en lo que hasta entonces no era más que una sucia playa de Nordsee);

la mierda es también, para algunos, algo

ESTÉTICO, ya que no puedo olvidar, de ninguna manera, a David Foster Wallace, porque en *The Suffering Channel*, el último de la colección *Oblivion*, nos presenta la extraordinaria historia de un escultor de la mierda, pero lo más asombroso es que el escultor en mierda no utiliza los excrementos como materia prima, bueno, en cierta medida sí, expliquémoslo mejor, el escultor en mierda no utiliza los excrementos como materia prima para esculpir, pero la mierda sí que es la materia prima de sus esculturas, de hecho es la única materia pri-

ma que utiliza, pero la cuestión es que expulsa las esculturas ya finalizadas, es decir, que en cierta manera las esculpe en los intestinos y para cuando salen por el ano los excrementos ya son obras de arte, marilyn monroes perfectas.

(SPOILER ALERT)

Skip Atwater es un pobre periodista que está condenado a cazar este tipo de historias absurdas para la sección sensacionalista de la revista en la que trabaja, y deja su elegante, conocida y querida NYC para dirigirse a la siempre más humilde Indiana en busca de Moltke, el escultor en mierda. Al principio es tan poca la fe que tiene en el reportaje que le han encargado que se muestra totalmente incrédulo, escéptico, casi herético, pero la señora Moltke, que a pesar de sufrir obesidad mórbida tiene una flexibilidad y una capacidad física excepcionales y es además la mujer más sensual que Atwater haya conocido nunca, lo convence con sus triquiñuelas de *femme fatale*, intercalando sus húmedos besos levantapollas con argumentos irrefutables. En consecuencia, Atwater hace un gran esfuerzo porque la revista le compre el reportaje, pensando que si lo consigue la señora Moltke seguirá haciéndole carantoñas; la revista se lo compra pero le impone algunas condiciones: que demuestre, como le dé la gana pero garantizando una fiabilidad absoluta del 100 %, que las esculturas salen de verdad así por el ano, y que lo haga en público. Consiguen llevar al trastornado señor Moltke a NYC, e instalan una cámara en el retrete para filmar el momento exacto en que expulsa sus esculturas y, como no, para emitirlo (qué menos en la tierra de la libertad, donde incluso las ejecuciones se hacen *live*).

De todas maneras, lo importante es que DFW lo vuelve a conseguir, te introduce en la historia por completo, te tragas todo su absurdo, y entonces, cuando estás a punto de llegar al final que desatará el nudo, ves que cada vez te quedan menos páginas; al principio incómoda, luego preocupada y en los últimos párrafos totalmente acojonada, estás a punto de cagarte con Moltke. Sí, amigos, te vuelve a dejar sin final una vez más.

Y ahí tienes una lección epifánica, DFW se apropia de las leyes de la narración de manera extraordinaria y te demuestra que la cuestión no era si las esculturas en mierda de Moltke eran reales o no, sino que durante una hora para ti conocer la historia de Moltke se ha convertido en una cuestión de vida o muerte, gracias a la capacidad extraterrestre que tiene el tío (DFW) para narrar.

Entranyes

(primer capítol)

Traduït per Esti Lizaso

Estibaliz Lizaso Lopetegi. Llicenciada en traducció i interpretació. Va completar els estudis amb el màster Tradumàtica sobre les tecnologies de la traducció. Treballa de traductora i correctora al sector de la localització. Treu el cap al món literari sempre en té possibilitat.

Título original: *Erraiak*. © Elkar Argitaletxea, 2014. Primer capítol.

© Danele Sarriugarte, 2014

© De la traducció al catalá: Estibaliz Lizaso Lopetegi

Disseny i maquetació: Jose Luis Agote

ISBN: 978-84-617-5599-8

Edició de:

EIZIE

Zemoria, 25

20013 Donostia

www.eizie.eus

0

Les onomatopeies han envaït l'apartament, ploc-ploc-ploc i tic-tac, l'aixeta que no tanca bé al lavabo i el rellotge penjat a la paret respectivament, degotant una darrere l'altre però sense cap mena d'esperança de trobar-se mai.

La simfonia del trencament.

Estic asseguda a l'objecte estàtic que més m'estimo d'aquesta casa, la butaca de cuir marró, després d'haver vingut corrent o, més aviat, mig corrent mig saltant i parlant sola, d'aquella manera que tenim de córrer quan estem sols a casa, i d'haver-me enfilat aquí dalt, per tot seguit fer un saltiró recollint els peus sota el cul per aconseguir una mica d'escalfor; perquè, quan he anat al lavabo per intentar ofegar el soroll de la maleïda aixeta, les plantes dels peus han estat massa temps en contacte amb les rajoles de gres i el fred m'ha entrat fins les ungles. Mentre m'esforço per trobar la posició més còmoda, comencen a afluir els empipadors sorolls de ventosa que fa la pell quan frega el cuir, fins que tots dos, el cuir marró i jo, esdevenim una sola cosa, en una unió que em deixarà marques vermelles desagradables, sobretot al voltant de les cuixes, sota les natges.

Acabo d'arribar d'un cap de setmana llarg, del poble que em va veure néixer a la ciutat que m'ha ajudat a madurar, i tinc els ulls clavats a les paraules de comiat que he trobat guixades sobre la taula, escrites pel canell pelut, for-

çut i tremolós de l'home que m'ha sofert en la rutina vulgar durant el darrer curs, paraules que ha robat a un grup mític: «*maitia lehen baino lehen aska gaitezan.*»

El malparit ha fet servir les entranyes del llibre que guardo per precaució al calaix més remot del meu escriptori, i ha enganxat el post-it del delictes en un full que vaig marcar amb les meves pròpies mans, sota una frase que vaig subratllar jo mateixa:

«Però és precisament el feble qui ha de ser fort i saber marxar quan el fort és massa dèbil per ser capaç de fer mal al feble.»

Recordo perfectament la vegada que li vaig parlar d'aquesta frase a en Z, no fa pas tant, arran de la lectura del *Martutene* del Saizarbitoria, ja que en Martin també parla d'aquesta citació d'en Kundera, però tot admetent amb resignació que no pot recordar el nom de l'escriptor. Li vaig explicar a en Z ben orgullosa que jo sí, que jo sí que sabia de qui era, gràcies al sistema de marcatge i citació que faig servir des de fa molt temps. El vaig fer seure a la butaca i li vaig plantar el full davant dels ulls, triomfant, com una mestra pedant, amb les ulleres arran de nas, amb cordillet inclòs.

Mira que en sóc, de ximpleta. Tot i que no ho vaig dir amb segones, per a en Z va ser pura provocació, i això ens va arrossegar a les paraules més crues, a la lluita més vil, a una disputa dialèctica per veure qui guanyava a ser més cruel, més miserable, qui les deixava anar amb més mala bava, qui podia arribar a fer més mal i ficar el dit a la ferida més endins, amb més brutalitat.

En Z havia de viatjar l'endemà i va marxar emmurriat, però a la tornada el vaig anar a buscar oberta de braços i

comes, tota jo amorosa. No ho volia, però em sentia culpable i vaig intentar actuar com si res; és més, li vaig desplegar tota la meva artilleria pesada d'amor, però com qui no vol la cosa, perquè no se n'adonés, perquè no em tornés a retreure, per enèsima vegada, la meva incapacitat innata per demanar perdó i mostrar penediment sense tanta història. Ell semblava el de sempre —deixeu-me recalcar la importància d'això últim: sem-bla-va—, i vaig donar l'assumpte per enterrat.

Fins avui.

Malparit.

Malparit, malparit, malparit.

I què els haig de dir, jo, ara, a tots els que em jutgen, als meus jutges severos: als pares, als de la colla, als del poble; què els haig d'admetre, que he tornat a la solteria, que mai serà d'or, com la dels homes, ni de convenciment, com la d'alguns fidels, sinó patètica, penosa, que inspira compassió; perquè, mentre m'acosto sense remei a la trentena, no he estat capaç de pescar i rematar cap home, de lligar-lo en curt al jou del meu pitram, que he tornat al regne de les no-dones, que sóc un cony incomplet sense penis, una conca?

I qui haig de portar, ara, als àpats familiars inexcusables? Perquè les xifres senars estan prohibides, només està acceptat el tres per als grups amb nens, i per a aquests també cada cop menys («Per a quan, la parelleta?»); i potser l'u per als vidus, però fins i tot en aquest cas cada vegada menys. Fixeu-vos si no en el precedent dels divorciats; aquests ja gairebé tenen oficialment prohibida la solitud superficial: un cop s'han alliberat de la corretja del cònjuge, tenen permís per respirar tranquils durant un temps, però tampoc massa; quan hagi passat com a molt l'any, hem de ser post-

moderns i alliberats, saltar de llit en llit i portar l'amant de torn per Nadal.

Tal vegada, en algun passat proper ja oblidat, potser vaig poder, però avui dia no sóc capaç de fer front sense escut humà a aquests rituals de sacrifici anomenats celebracions.

I els de la colla i els oncles m'havien deixat en santa pau els darrers dos anys, sense les mirades misericordioses paternalistes que m'havien dirigit fins aleshores; perquè no tenia amb qui compartir la farsa de la hipoteca; perquè no tenia amb qui malgastar les dues míseres setmanes de vacances que tenia permeses en tot l'any, lluny de l'alienació de l'esclavitud assalariada, fent-me fotos estirada a sorres paradisiàques per poder representar a la imatge de portada del facebook la meva felicitat arnada; perquè no tenia ningú destinat a inseminar-me un o dos cops per setmana, fins que parís una filla-nina a la qual pogués vestir com si fos un accessori per poder sortir de passeig.

Ha deixat una carta al costat del llibre. Em sé fil per randa el que hi dirà sense ni haver-la obert, i visualitzo el procés de combustió, com la tinta esdevé guspira sota el meu encenedor, de blau a groc, a carbassa, a vermell... És que els recursos lingüístics són massa limitats ni tan sols per començar a descriure l'enlluernament que aquests colors poden despertar. M'he unit als piròmans per un moment. Sóc en Montag: «*It was a pleasure to burn. It was a special pleasure to see things eaten, to see things blackened and changed.*»

Haver convertit en cendra l'intent de justificació d'en Z em fa sentir poderosa.

Aixecant una mica el cap puc arribar a veure un altre post-it a la nevera: en Z diu que la seva part del lloguer d'aquest mes ja l'ha ingressada al compte dels Llogaters, que no cal que pateixi pels calés, almenys a curt termini; que les claus les ha deixades a l'entrada. D'això ja me n'havia adonat, la veritat; tan bon punt he obert la porta he vist que eren a la tauleta de l'Ikea, quan havien de ser a la butxaca d'en Z, que havia marxat a dinar a casa de son germà; ha estat un moment de lucidesa d'allò més curt; des de les entranyes del meu intel·lecte alguna cosa m'ha volgut dir que m'hi havia de fixar, en el detall.

Per ser l'arquetípica desconsolada de les pel·lícules a qui acaben de deixar, hauria de bramar durant un temps, i escampar als quatre vents que els calés se me'n refoten, però, siguem francs, les persones de cel·luloide solen ser molt menys pragmàtiques que les de cèl·lules i ossos i jo també m'he tret un gran pes de sobre quan he llegit la nota, ja que si m'hagués hagut de fer càrrec tota sola de tot el lloguer hauria d'haver retallat dràsticament el nombre i l'assiduitat dels petits pecats que m'omplen d'alegria; no, això és anacrònic, això dels pecats potser hauria estat cert fa dos anys; ara, sense castells de foc, m'he tret un gran pes de sobre quan he llegit la nota perquè m'anirà de conya no haver de fer front al forat que hauria deixat el mes sencer al meu compte corrent, fins que no decideixi si busco un nou company de pis, busco un pis nou o QUÈ CONY FAIG, JO, ARA.

També li agraeixo de tot cor a en Z que hagi anat al gra en el tema dels calés, perquè així m'ha estalviat haver de trucar un d'aquells dies de possible dol preguntant per un afer tan prosaic com el del lloguer de l'apartament, i segur que a la pràctica hauria fet servir el facebook, perquè sota

pressió sempre se m'accentua la verborrea, i se'm torna encara més absurda i se m'escampa en totes direccions, perdo la meva expressivitat habitual i les gracies; i si amb això no n'hi hagués prou, les veus sempre m'han deixat KO, com a d'altres els passa amb l'olor que deixen anar alguns colls. A mi, per exemple, el cantant de Kasabian, amb aquella capacitat de gola al darrer disc, cantant *take me into the night and I'm an easy lover*, se'm fa pur cunnilingus musical, no el puc sentir sense posar-me vermella, sense que la sang em pugi a les galtes; per tant, si ara m'arribés la veu ronca d'en Z per les ones rinxolades, em sacsejaria de fora endins; després de cinc minuts de conversa ortopèdica m'hauria d'estirar mitja hora –com a mínim– al llit, sense moure'm, amb els ulls brillants mirant somnis desperts, abans no em sentís amb cor de tornar a col·locar cada costella al seu lloc.

No ho podria superar pas.

Sols el ploc-ploc-ploc-tic-tac contamina el silenci, que d'altra banda és total.

I ara, què?

First things first.

M'he acostat a l'armari dels capricis i he omplert el got de glaçons, d'alcohol transparent d'alta graduació i de tònica amb bombolletes que fa xis-s-s-sp quan l'obres. Hauria d'haver estat una copa de les maques, d'aquelles amb tija llarga i cos de piràmide invertida, d'aquelles que gràcies a les superproduccions audiovisuals que ens han colonitzat l'imaginari col·lectiu hem après que s'empren per als martinis amb oliveta; sí, hauria d'haver estat una d'aquelles, d'acord amb la teoria estètica, que creua la naturalesa de les begudes i dels gots, tal com ho explicaria amb paraules

ampul·loses a qualsevol que m'escoltés o em semblés especialment follable.

Tanmateix, si tingués desig de whisky o patxaran, d'alcohol envernissat, el got hauria de ser un cub pesant de parets primes i amb forma de bulb però amb el cul gros i de pes; tot i així, el que porto a la mà no és ni una cosa ni l'altra, no és ni elegant ni ostentós, sinó vulgar i lleuger, polivalent, el típic got de plàstic dur de les barraques, el que et permet demanar tan aviat *zuritos* com canyes o cubates a les nits fosques, amb el pitram ple d'adhesius reivindicatius, d'aquells que tantes vegades s'han reinventat als pisos d'estudiants (i no tan estudiants) per allotjar raspalls de dents i bolígrafs d'escriptori, d'aquells que jo mateixa tantes vegades he fet servir per emborratxar-me tranquil·lament a casa, perquè no t'obliga a allò que toca tant els nassos d'omplir el got tantes vegades quan estàs bevent a glops grans, sobretot si has tingut cura de no posar-te gel. Des del punt de vista estratègic és com decidir beure la volldamm directament de la llauna, perquè et pots fotre d'una glopada la primera meitat dels 33 centilitres sense haver d'esperar que baixi l'escuma després d'haver-la abocada amb poca traça a un got, i fotre't després d'una altra glopada el que ha quedat a dins, perquè pots treure d'incògnit les llaunes del pis ben aixafades i amagades a la bossa, sense que ningú que pugui ser al pis se n'adoni, perquè no pensin que tens un problema perquè hakis estat bevent sola a la teva habitació un dilluns qualsevol, encara que el simple fet d'amagar i enganyar és l'indicatiu més clar que tens un problema.

[Justament com jo feia a Madrid, quan hi vaig fugir a odiar-me tranquil·lament sense cap àncora humana que em pogués estimar i, per tant, es pogués convertir en un obstacle, just uns quants mesos abans de tornar a Vitòria, conèi-

xer en Z i (suposadament) aconseguir superar-ho contra tot pronòstic.]

Estrenyo entre els dits, per tant, el got que reivindica que les festes han d'estar fetes pel poble i per al poble; al cap i a la fi, perquè les copes elegants són només per a quan algú t'observa, perquè el teu beure resulti airós i no pas desesperat.

Hi torno: i ara, què?

Ficar-me a la dutxa, forçar l'aixeta fins al punt més vermell, per rematar sota l'aigua ardent les estalactites que em penjen de les entranyes, fer veure allò que no em raja pels ulls. Quan no he pogut més he obert la cortina de cop, fugint de la calor asfixiant i, en lloc d'embolicar-me de seguida amb la tovallola, m'he esperat un parell de minuts, despullada, esbufegant, amb les gotes lliscant pell avall, enmig de l'habitació.

Sempre m'ha semblat que els canvis extrems de temperatura m'ajuden a pensar amb més claredat.

He tornat a la butaca de cuir, aguantant a la mà el que, ara mateix, no és res més que un simple gintònic; hi he fet una glopada llarga, he enganxat un glaçó i l'he mossegat; clac, la meitat cap a dins, glo-glo-glo, l'altra meitat de tornada al got, després d'haver-lo remenat una estona més. A aquest simple gintònic avui hi vull diluir un ingredient especial, l'element que més tems quan demanes alguna cosa per menjar o beure a algun cambrer que t'odia: l'escopinada, groguenca, llefiscosa.

La ràbia líquida dels éssers líquids.

Ploc-ploc-ploc.

La dutxa no ha fet més que agreujar-ho.

Les cançons anglòfones sentimentals de pega que ha reproduït l'ipod mentre estava sota el raig em deien que havia d'escoltar el cor. Segur que al lector no plurilingüe també se li fa molt propera la referència. Encara que no ho vulgui admetre públicament, alguna vegada deu haver-ne sentit de semblants després de cites mal acabades, ja que en aquests casos és inacabable la fam d'autocompassió de la persona: l'orella aixafada sota el coixí xop per les llàgrimes, la cara desfigurada escoltant deixalles barates sense treva.

Són tants els que diuen que és el cor, el que hem d'escoltar, el cor i no el fetge, o l'intestí prim o el cony, que ja s'ha tornat en un tòpic avorrit; tants ho diuen, que creiem innegables les aptituds que el llenguatge metafòric ha atribuït a aquest òrgan sanguini i inflammat, semblant a un puny fet de múscul.

És també el cor, el que t'esberlen, quan et comencen a prohibir anar als restaurants i a privar-te de la comprensibilitat social pel fet de ser solter. «Li han trencat el cor.» Vet aquí una altra metàfora que, de tant fer-la servir, ha quedat d'allò més atrotinada i deslluïda. Vet aquí la ganivetada que els que es fan dir amics em clavaran a l'esquena.

Per a les artistes del *performance* Regina José Galindo i Diana Pornoterrorista, tanmateix, el cos és l'objectiu i l'eina, el cos és el reflex de la inquietud, i la figa m'ha confessat que es posa tova i molla tan sols de recordar l'última vegada que en Z la va fer servir, quan pensa en les llepades de la seva llengua llarga, lliscadissa, fugissera; però que encara es posa més tova i molla, és a dir, irremeiablement tova i molla, quan a través de la finestra del pati enxampa les veïnes oferint-se l'una a l'altra clítoris i vibradors i, encara més, m'ha admès que en aquestes ocasions s'amaga en un racó de la finestra per continuar mirant, com si la que dóna al

pati fos una finestra d'en Hitchcock, i que desitja amb totes les seves forces masegar les que podrien ser unes calces de les veïnes sota el nas, *erika-kohut*, i refregar-les amunt i avall.

Fins que se li encetin trossets de pell, s'aixequin i caiguin a terra.

D'altra banda, l'estómac em diu que ha emmagatzemat dipòsits inexhauribles de bilis els darrers dos anys i que ja va sent hora d'expulsar-los, i que convé que ho faci a casa i sota la supervisió d'algun adult, pel que pogués passar, per si hi ha algun desgraciat al voltant; que per si de cas agafi la galleda blava que faig servir per fregar els plats i que la posi davant la cara; que molt millor si abans d'obrir la boca m'assec a la tassa del vàter i m'abaixo els pantalons, perquè els budells diuen que ells també han patit una acumulació important de merda, que estan gairebé a punt de quedar-se embussats i que és ben sabut que quan es fan esforços físics, com ara quan es fan pujades fortes, quan es pareix o, com en el nostre cas, quan comencem a vomitar, els esfínters es deixen anar, per això fan tanta pudor les pujades de les muntanyes després que hagin passat els rucs, per això es veuen tan fosques certes àrees dels llençols dels hospitals.

Quan l'estómac comenci amb allò seu, els budells també voldran deixar anar alguna cosa i, allà mateix, nedant a la tassa, hi haurà la meva amargor, el meu dolor, el garbuix tangible de ràbia.

Marró.

Calent.

Contudent.¹

Però el cervell em diu que no cal que em posi escatològica, ni insulti la meva intel·ligència o castigui la meva

pituïtària, sinó que més aviat em convindria esmolar els dits i sagnar, suar, rajar el meu interior, colpejar el teclat amb la força del dolor que està a punt de vessar i construir alguna cosa de les restes de l'investida.

Monologue intérieur, premo el boto que inicia el mode monòleg interior, el que deixa anar la llengua de les veus salvaguardades als temples, i la primera consonant estripa la majoria de les onomatopeies.

- ¹ He emprat la merda com a encarnació del patiment, però la merda no és només això, la merda per a alguns és una cosa: ERÒTICA, perquè no em puc treure del cap en Pynchon, de cap de les maneres; perquè a la seva *Gravity's Rainbow* li van denegar el Pulitzer posant com a justificació la sensibilitat ferida del jurat, encara que sembla que el principal problema va ser l'escena entre el brigadier Pudding i la Katje Borgesius on es mostra la fal·lera per la merda (per a qui vulgui el llatí: nisme, coprofilia; i si hem de ser completament sincers i precisos, en aquest cas va ser la *coprophilia*, el concepte que els membres del jurat van fer servir com a excusa per treure-li el premi de les mans a en Pynchon; tot i així, qui vol llatinismes quan la nostra llengua té aquesta capacitat de dir-merda-a-la-merda, quan tothom entén al primer cop d'ull aquesta «fal·lera per la merda» que diem a casa, sense haver de recórrer a

cap filia?): una llarga escena de sexe on l'últim toc culminant a les múltiples ferides que la Katje talla amb plaer sàdic al cos groguenc del vell Pudding és cagar directament a la boca del vell perquè aquest ho mastegui, s'ho empassi sencer i es corri. És innegable que els membres del jurat entenen la qualitat de manera un xic tancada, no només per haver trobat faltes a una excel·lent novel·la enciclopèdica d'unes 1.100 pàgines, sinó perquè la falta més terrible que van trobar va ser l'obsenitat (!). També em sobta que el més ofensiu d'una novel·la amb contínues escenes sadomasoquistes i un fotimer, deixeu-me que ho posi en majúscules, UN FO-TI-MER de sexe sigui aquest parell de paràgrafs. A mi, per exemple, se'm va fer molt més desagradable quan capen el comandant Marvy –sí, tal com ho sentiu, prenent-lo per l'Slothrop, li tallen els testicles i els guarden en alcohol en un pot de vidre allargat–, sense anestèsia, tan sols parant-li un mocador d'èter al nas i a sobre en un hospital de campanya, és a dir, en un quiròfan improvisat que fins aleshores no havia estat res més que una platja bruta del Nordsee. I, a més, la merda per a alguns és una cosa:

ESTÈTICA, perquè no em puc treure del cap en David Foster Wallace, de cap de les maneres, perquè a la darrera narració del recull *Oblivion*, a *The Suffering Channel*, on presenta la història del fantàstic escultor de la merda, el més increïble és que l'escultor no fa servir la merda com a matèria prima. Bé, en certa manera sí, deixeu-me que ho expliqui millor: l'escultor no fa servir la merda com a matèria prima per esculpir-la, però la merda sí que és el component principal de les seves escultures, fins i tot l'únic component. La qüestió és que expulsa les escultures ja fetes, és a dir, que d'alguna manera les esculpeix als budells i que quan surten de l'anús els cagarros ja són obres d'art, perfectes marilyns monroes. (SPOILER ALERT) El pobre periodista Skip Atwater està condemnat a pescar extravagàncies d'aquesta mena per a la secció sensacionalista de la revista per a la qual treballava, i marxa de la seva elegant,

coneguda i estimada NYC a la sempre més humil Indiana, a la cerca de l'escultor de la merda Moltke. Al començament és quasi incrèdul, escèptic i herètic del tot, de tan poca fe que té en aquell reportatge que li han assignat, però la senyora Moltke, que tot i ser obesa mòrbida està dotada d'una flexibilitat i una capacitat física increïbles, i també és la dona més sensual que ha conegut mai l'Atwater, el convenç fent servir els seus tripijocs de *femme fatale* i intercalant petons humits aixecatites amb raons irrefutables. Per tant, l'Atwater fa el que no està escrit perquè la revista li compri el reportatge, pensant que, si ho aconsegueix, la senyora Moltke el magrejarà encara més. Els de la revista li diuen que sí, però sempre posant condicions: que ha de comprovar, com vulgui, però assegurant-ho al 100 %, que les escultures surten de debò directament de l'anús, i que ho ha de fer en públic. Aconsegueixen portar el destarotat senyor Moltke a NYC, i instal·lar una càmera per enregistrar el mateix moment en què deixa anar les escultures a la tassa i, sí, per emetre-ho (només faltaria que no fos així, al país de la llibertat, on fins i tot les execucions les fan *live*). Sigui com sigui, el que compta és que en DFW ho torna a aconseguir, et fa capbussar completament dins la història, fa que t'empassis tota aquella absurditat i, llavors, quan estàs a punt d'arribar al desenllaç final, veus que cada cop et queden menys pàgines; al començament amb incomoditat, després amb preocupació i els darrers paràgrafs completament acollonit, a punt de fer-te caquetes amb en Moltke. Sí, amics meus, et deixarà sense final una vegada més. I vet aquí la lliçó epifànica: en DFW assimila les lleis narratives amb excel·lència i et fa veure que la qüestió no era si les escultures de merda eren de veritat o no, sinó que, durant una hora, assabentar-te de la història d'en Moltke ha esdevingut per a tu una qüestió de vida o mort, a conseqüència de la descomunal capacitat narrativa del paio (en DFW).

Mes entrailles

(premier chapitre)

Traduit par Edurne Alegria

Edurne Alegria Aierdi. Études: diplôme de l'École d'Interprètes de Genève, Licence en Linguistique Générale, Maîtrise en Sciences du Langage et de la Communication, Diplôme d'Études Approfondies d'Études Basques. Elle a surtout traduit du basque vers le français, entre autres, les travaux de Joxean Artze, Anuntxi Arana et Patri Urkizu.

Titre original: *Erraiak*. © Elkar Argitaletxea, 2014. Premier chapitre.

© Danele Sarriugarte, 2014

© De la traduction française: Edurne Alegria Aierdi

Conception et mise en page: Jose Luis Agote

ISBN: 978-84-617-5599-8

Éditeur:

EIZIE

Zemoria, 25

20013 Donostia

www.eizie.eus

0

Les onomatopées ont envahi l'appartement, ploc-ploc-ploc et tic-tac, un robinet difficile à fermer dans les toilettes et dans la cuisine une horloge accrochée au mur, respectivement, elles se succèdent imperturbablement, sans le moindre espoir de coïncider un seul instant.

Symphonie de la rupture.

Je suis assise sur l'objet immobile que j'aime le plus dans cette maison, le fauteuil en cuir marron ; après l'avoir atteint et y avoir sauté dessus, une fois sortie des toilettes en courant, ou plus précisément, moitié courant, moitié sautant et en parlant toute seule à voix basse, de cette manière bien précise que nous avons de nous presser quand nous sommes seuls à la maison, j'ai replié les pieds sous mes fesses afin de les réchauffer au plus vite, car le froid m'a pénétrée jusqu'au bout des ongles, suite au contact trop prolongé de la plante des pieds avec les carreaux de la salle de bains, quand j'y suis allée pour essayer de noyer le bruit de ce maudit robinet.

Tandis que je recherche la position la plus confortable, les bruits désagréables de ventouse provoqués par le frottement de ma peau contre le cuir s'estompent peu à peu, jusqu'à ce que le cuir marron et moi-même nous ne conformions qu'un seul revêtement, fusion qui me laissera ensuite

d'horribles marques rouges, surtout au derrière près des fesses.

Je rentre juste d'un long week-end, je suis passée du village qui m'a vu naître à la ville qui m'a permis de mûrir, et mes yeux sont rivés sur les mots d'adieu que j'ai trouvés écrits dans une note posée sur la table, une transcription que la main poilue, forte et tremblante de l'homme qui m'a supportée durant cette dernière année universitaire dans la quotidienneté la plus banale, a faite des paroles volées à un groupe de musique mythique : *maitia lehen baino lehen aska gaitezan* (chérie, libérons-nous au plus vite).

Le salaud s'est servi des tripes du livre que j'avais prudemment caché dans le tiroir le plus inaccessible de ma table de travail et il a collé le post-it criminel sur une page que j'avais moi-même écornée, au-dessous d'une phrase également soulignée par mes propres soins :

Mais c'est bien le faible qui doit savoir être fort et partir, quand le fort est trop faible pour faire du mal au faible.

Je me souviens parfaitement qu'il n'y a pas longtemps j'ai cité cette phrase à Z, après la lecture du roman de Sazarbitoria, *Martutene*. En effet, Martin, l'un des personnages du livre, parle de cette citation de Kundera, tout en reconnaissant, résigné, qu'il ne se rappelle pas le nom de l'écrivain. Et moi, toute fière, j'avais dit à Z que je savais qui était l'auteur de cette phrase, et ce, grâce au système de marquage et de citations que j'utilise depuis longtemps. Je l'avais fait asseoir sur le fauteuil et je lui avais flanqué la page du livre sous le nez, victorieuse, à la manière d'une institutrice pédante, les lunettes un peu baissées, cordon inclus.

L'ingénue ! Quand j'avais sorti cela, sans la moindre arrière-pensée, Z l'avait ressenti comme une vraie provocation qui nous conduisit à cracher une litanie de mots les plus crus et à entamer une compétition des plus perverses, en nous mesurant dialectiquement sur notre capacité réciproque de cruauté, à qui serait le plus blessant, le plus impitoyable, le plus perfide, lequel des deux réussirait à enfoncer le plus profondément et le plus violemment le doigt dans la plaie.

Le lendemain Z devait voyager et il partit de la maison, fâché, mais à son retour je suis allée à sa rencontre jambes et bras ouverts, toute aimante. Je ne voulais pas, mais je me sentais coupable et j'essayais de faire comme si de rien n'était, et qui plus est, je lui ai déployé ma plus lourde artillerie amoureuse mais, d'une manière dissimulée, de façon à ce qu'il ne se rendît pas compte et qu'il ne me reprochât pas pour l'énième fois ma difficulté innée à demander pardon et à montrer mon repentir sans chichis.

Son attitude à lui ne semblait pas avoir changé, j'insiste sur l'importance de ce détail : « SEMBLAIT », et je résolus que l'affaire était conclue.

Jusqu'à ce jour.

Le salaud.

Le salaud, le salaud, le salaud.

Que vais-je dire maintenant à tous mes juges, mes implacables juges : parents, copains, gens du village ; que dois-je leur confesser, que je suis revenue à ma *singlularité* qui ne sera jamais dorée comme celle de l'homme, ni le fruit d'une conviction comme celle de certains croyants, mais plutôt pathétique, pitoyable, source de compassion ; parce que maintenant que j'approche inexorablement de la trentaine,

je ne suis pas parvenue à pêcher un seul homme et à l'anéantir, à le tenir attaché de près au joug de mes seins ; que je suis revenue au royaume des non-femmes, que je suis une chatte incomplète dépourvue de pénis, une vieille-fille.

Dorénavant, qui vais-je amener aux incontournables repas de famille, étant donné que les nombres impairs sont interdits, en effet, les trios ne sont acceptés que pour les groupes englobant les enfants, mais ils sont de moins en moins nombreux (quand est-ce que vous allez compléter le couple ?) ; et l'unité est tolérée, à la rigueur, aux veufs(ves), mais là aussi de moins en moins, il suffit de voir l'exemple des divorcé(e)s, à qui l'on a déjà interdit, presque officiellement, de montrer leur apparente solitude : une fois qu'ils se sont libérés des attaches du conjoint, ils ont le droit de souffler un certain temps, mais pas trop longtemps, au bout d'un an tout au plus il faut qu'ils soient postmodernes et libérés, qu'ils sautent de lit en lit et que l'amant ou la maîtresse du moment soit présent à la table familiale aux fêtes de Noël.

Dans un passé récent déjà oublié j'ai peut-être été capable de le faire, mais aujourd'hui je ne peux plus affronter seule, sans un bouclier humain, ce genre de fêtes-sacrifices que l'on a l'habitude de nommer célébrations.

Ces deux dernières années mes copains et mes oncles et tantes m'avaient fichu la paix, ils m'avaient épargné ce genre de regards hautains, emplis de pitié, auxquels j'avais eu droit jusqu'alors chaque fois qu'ils me voyaient, parce que je n'avais personne avec qui partager l'escroquerie que constitue l'hypothèque de l'appartement, parce que, en dehors de l'aliénation que suppose l'esclavage du salaire, je n'aurai pas la possibilité de passer avec quelqu'un les deux misérables semaines de vacances annuelles auxquelles j'avais droit, en

faisant des photos, étendue sur des plages paradisiaques, théâtralisant ainsi sur la une de facebook un bonheur mité, et enfin, parce que je n'avais personne pour me pénétrer une ou deux fois par semaine jusqu'à ce que je réussisse à accoucher d'une poupée-enfant que je pourrais porter comme un accessoire, en me promenant dans la rue.

Il a laissé une lettre à côté du livre. Je connais par cœur son contenu quand bien même je n'ai pas ouvert l'enveloppe, et j'observe le processus de combustion, comment l'encre, sous l'effet de mon briquet, se transforme en étincelles, passant du bleu au jaune, à l'orange puis au rouge, même si les ressources linguistiques sont trop rigides pour essayer de décrire la fascination que ces couleurs peuvent provoquer en moi.

En l'espace d'une seconde je communie avec les pyromanes. Je suis Montag, *It was a pleasure to burn. It was a special pleasure to see things eaten, to see things blackened and changed.*

Le fait d'avoir converti en cendres cette tentative de justification de la part de Z me fait sentir puissante.

En levant un peu la tête j'aperçois un autre post-it collé au réfrigérateur, Z m'informe qu'il a déjà versé sur le compte des Propriétaires sa part du loyer de ce mois-ci, de ne pas m'inquiéter pour l'argent, du moins à court terme. Qu'il a laissé les clés à l'entrée de l'appartement. À vrai dire, je m'en étais rendu compte, dès que j'ai ouvert la porte j'ai remarqué qu'elles étaient posées sur la petite table d'Ikea, alors qu'elles auraient dû se trouver dans la poche de Z, parti déjeuner chez son frère ; j'ai eu un moment de lucidité on ne peut plus bref, c'est comme si quelque chose avait voulu m'avertir du fond de mes entrailles que je devais porter mon attention sur ce détail.

Si j'avais voulu être le prototype cinématographique de la malheureuse qui vient d'être abandonnée, j'aurais dû crier pendant un moment et proclamer aux quatre vents que l'argent ne m'intéresse pas du tout, mais, franchement, les personnes en chair et en os sont beaucoup plus pragmatiques que celles que nous montre le cinéma, et en ce qui me concerne, j'ai ressenti un grand soulagement en lisant la note, car si j'avais dû payer toute seule le loyer dans sa totalité j'aurais été obligée de réduire de façon draconienne le nombre et la fréquence des péchés mignons qui font mon bonheur ; non, cela est anachronique, l'histoire des péchés mignons remonte peut-être deux ans en arrière, un grand soulagement m'a envahie quand j'ai lu ce mot, en effet, cela m'arrange énormément de ne pas puiser le loyer de tout le mois dans mon compte courant, le temps de décider entre prendre un nouveau colocataire ou trouver un nouveau logement ou me demander

MERDE, QUE VAIS-JE FAIRE MAINTENANT ?

Par ailleurs, je remercie vivement Z d'avoir abordé directement la question pécuniaire, sinon un jour de deuil hypothétique j'aurais dû lui téléphoner pour traiter de ce sujet terre à terre concernant le loyer de l'appartement, mais en réalité je suis sûre que j'aurais eu recours à facebook, car sous la pression, le débit de mes paroles s'emballerait exagérément, jusqu'au point de dérailler et de s'éparpiller dans tous les sens, perdant ainsi tous mes moyens habituels d'éloquence et de charme ; et qui plus est, le timbre de la voix m'a toujours impressionnée outre mesure, au point de me laisser K.-O., tout comme l'odeur émanant du cou enivre certains, je ressens la même chose, par exemple, avec le chanteur du groupe Kasabian quand, dans son dernier disque, il chante de sa voix rauque, *take me into the night and*

I'm an easy lover, provoquant en moi un cunnilingus musical, ne pouvant l'écouter sans que mes joues ne s'embrasent ; par conséquent, si la voix éraillée de Z me parvenait à nouveau à travers les ondes volutées, tout mon être serait secoué et, après une conversation orthopédique de cinq minutes, je devrais rester étendue sur le lit, au moins pendant une demi-heure, immobile, les yeux étincelants, accrochés aux rêves éveillés, avant d'être capable de bien remettre en place chacune de mes côtes.

Ce serait insurmontable.

Seul le ploc-ploc-ploc-tic-tac pollue le silence qui, par ailleurs, est absolu.

Et maintenant quoi ?

First things first.

M'approchant de l'armoire aux envies, j'ai rempli un verre de glaçons, d'alcool transparent à haut degré et d'eau tonique à bulles *pschitillantes*.

Cela exigerait une belle coupe, du genre de celles qui ont la tige allongée et le calice anti-pyramidal, que la masse productive audiovisuelle colonisatrice de l'imaginaire collectif nous a appris que l'on utilise pour servir les martinis secs avec une olive, oui, le verre en question devrait être ainsi, suivant la théorie que je rumine ces derniers temps et qui conjugue les qualités esthétiques de la boisson et du verre, tel que je l'expliquerai avec des mots ampoulés à qui-conque voudra bien m'écouter et surtout à tous ceux que je considère baisables.

D'autre part, si j'étais prise d'une envie soudaine de boire de l'alcool coloré, whisky ou *patxaran* (liqueur à base d'anis et de prunelles sauvages), le verre devrait être un cube lourd qui malgré ses parois fines et bulbeuses aurait

un gros cul épais ; de toute façon, celui que je tiens entre les mains ne ressemble à aucun des deux, il n'est ni élégant ni prétentieux, mais plutôt ordinaire et léger, polyvalent, le verre classique en plastique dur que l'on utilise dans les buvettes des fêtes pour boire des bocks ou des demis ou des cuba libre, les nuits noires, la poitrine recouverte d'auto-collants revendicatifs, celui-là même que l'on a si souvent réinventé dans les appartements d'étudiants (et des non étudiants) pour recevoir les brosses à dents ou les stylos des tables de travail ; quant à moi, j'ai toujours réutilisé ce verre chez moi pour me soûler tranquillement de liqueurs, car il vous épargne la corvée de devoir le remplir souvent, une fois vide, même quand vous buvez à grandes gorgées, surtout si vous prenez soin de mettre peu de glaçons ; du point de vue stratégique c'est comme quand on décide de boire une kronenbourg directement de la cannette, au lieu de la verser maladroitement dans le verre et d'attendre jusqu'à ce que la mousse diminue, cela permet d'ingurgiter d'un coup la première moitié des 33 centilitres, et d'un autre coup le reste, de plus, vous pouvez sortir incognito dans votre sac la cannette bien pliée, sans qu'une autre personne qui pourrait se trouver dans l'appartement ne s'aperçoive qu'un simple jour de semaine vous êtes toute seule dans votre chambre en train de boire, et qu'elle n'en déduise que vous avez un problème, quand bien même cette occultation et ce travail de dissimulation sont la meilleure preuve que vous avez vraiment des ennuis.

(C'est précisément ce que je faisais à Madrid, quand j'y suis partie pour pouvoir me haïr en toute tranquillité, fuyant de tout ancre humaine qui aurait pu m'aimer et qui, par conséquent, aurait pu devenir un obstacle, et ce, juste

quelques mois avant mon retour à Gasteiz, ma rencontre avec Z et mon étonnant — ou supposé — rétablissement).

Je tiens donc un verre qui revendique des fêtes populaires organisées par les gens et pour les gens eux-mêmes, je le serre dans la main ; en fin de compte, on utilise les belles coupes seulement lorsque quelqu'un est en train de vous regarder, et que l'on veut avoir l'air décontracté et non point désespéré.

Je reviens à la même question : et maintenant quoi ?

Je suis rentrée dans la douche et j'ai forcé la manette du robinet au rouge, afin que l'eau brûlante détruise les stalactites qui pendent de mes entrailles, afin de représenter ce qui ne coule vraiment pas de mes yeux. Quand cela est devenu insupportable, j'ai retiré d'un coup le rideau, fuyant de la chaleur étouffante, et au lieu de me recouvrir aussitôt d'une serviette, j'ai attendu deux ou trois minutes, à poil, haletante, les gouttes dévalant sur ma peau, au milieu de la chambre.

J'ai toujours pensé que les changements de température extrêmes m'éclaircissent les idées.

Je me suis assise à nouveau dans le fauteuil en cuir du séjour, avec à la main ce qui dans cette situation n'est qu'un banal gin-tonic; j'ai aspiré une bonne gorgée, attrapé un morceau de glace et mordu dedans ; crac, la moitié file dans la gorge, glouglou, l'autre moitié revient dans le verre, après avoir été sucée un peu plus longtemps ; aujourd'hui je veux diluer un composant spécial dans ce gin-tonic banal, l'élément qui vous provoque la panique chaque fois que vous demandez un plat ou une boisson à un serveur qui vous hait, à savoir, un crachat jaune et visqueux.

La rage liquide des créatures liquides.

Ploc-ploc-ploc.

La douche n'a fait que l'exacerber.

Pendant que j'étais sous le jet, les chansons anglophones pseudo-sentimentales reproduites par mon ipod me disaient qu'il faut écouter le cœur, je suis sûre que même pour le lecteur non-plurilingue cette référence sera très familière, quand bien même il ne voudra pas l'avouer publiquement, il a dû écouter à un moment donné de pareilles recommandations suite à des expériences qui ont mal terminé car, dans ces cas, le besoin dévorant d'auto compassion s'avère illimité : l'oreille appuyée sur le traversin mouillé par les larmes, le visage défiguré, écoutant sans cesse des ordures bon marché.

Il y a tellement de gens qui disent qu'il faut écouter le cœur, le cœur et non le foie ou l'intestin grêle ou la vulve, que cela est devenu déjà un lieu commun chiant ; jusqu'au point où nous considérons indéniables les propriétés que la langue métaphorique attribue à cet organe sanguinolent et enflé ressemblant à un poing musculeux.

Le cœur est également cette chose que l'on vous déchire quand, parce que vous êtes *single*, on commence à vous interdire d'aller au restaurant et à vous refuser la compréhensibilité sociale. On lui a brisé le cœur. Voilà encore une autre métaphore on ne peut plus usée et fanée à force d'être galvaudée. Tel est le poignard que des prétendus amis me planteront dans le dos.

En revanche, pour les artistes de performance Regina José Galindo et Diana Pornoterrorista, le corps est le but et l'instrument, le corps est le reflet du malaise, et ma chatte m'a avoué qu'elle devient tendre et humide au seul souvenir de la dernière fois où Z l'a utilisée, à la seule pensée des

lèchements de sa langue allongée, glissante et fugace ; mais qu'elle devient encore plus tendre et plus humide, c'est à dire irrémédiablement tendre et humide quand, de la fenêtre donnant sur la cour de l'immeuble, elle surprend les voisines qui sont à la portée des yeux, en train de s'offrir entre elles clitoris et vibrateurs, et qui plus est, elle m'a confessé que dans ces cas, elle se retranche dans un coin de la fenêtre, comme s'il s'agissait de la fenêtre de Hitchcock, pour continuer à regarder, et qu'elle éprouve un désir irrésistible de presser sous son nez des culottes imaginaires de ces voisines, à la *erika-kohut*, en les frottant dans un mouvement de va-et-vient.

Jusqu'à détacher des petits lambeaux de peau irritée et les faire tomber par terre.

Par ailleurs, l'estomac me dit qu'il a accumulé ces deux dernières années des quantités de bile inépuisables et qu'il est temps de les expulser, qu'il est préférable de réaliser cette opération à la maison et sous la surveillance d'un adulte, quoi qu'il advienne, si par hasard un pauvre malheureux était dans les parages, de prendre, en cas, la bassine bleue en plastique que j'utilise pour faire la vaisselle et de la mettre à la hauteur du visage, avant d'ouvrir la bouche il serait encore mieux que je m'assoie sur les w.-c. et que je baisse mes pantalons, car les intestins me disent qu'eux aussi ont subi une accumulation terrible de merde, qu'ils sont sur le point de se boucher, et l'on sait que, après un effort physique, tel que la montée d'une pente ou l'accouchement ou, comme dans ce cas, le vomissement, les sphincters se relâchent, c'est pourquoi les sentiers en pente des montagnes sentent si mauvais après le passage des ânes, c'est pourquoi aussi les draps des hôpitaux sont si foncées par endroits.

Quand l'estomac se mettra en marche, les intestins voudront également expulser quelque chose, et c'est là, dans le trou des w.-c., que nagera ma douleur, ma souffrance, un amas de rage saisissable.

Marron.

Chaud.

Gros.¹

Mais, le cerveau me dit que je n'ai nul besoin d'adopter une attitude scatologique ni d'insulter mon intelligence ni de châtier mes papilles olfactives, mais que je ferais mieux d'aiguiser mes doigts et de me vider de mon sang, de ma sueur, de mes sucs. Frapper le clavier de toute la force jaillissant d'une souffrance sur le point de déborder et construire quelque chose avec les restes de cet élan.

J'appuie sur le bouton qui déclenche le monologue intérieur, qui libère la langue des voix enfermées dans les tempes, et la première consonne déchire la majorité absolue des onomatopées.

¹ J'ai employé l'image de la merde comme incarnation de la souffrance, mais la merde n'est pas que cela, pour certains elle est quelque chose de :

ÉROTIQUE, car je ne peux aucunement oublier Pynchon ; en effet, son roman *Gravity's Rainbow* ne reçut pas le prix Pulitzer sous prétexte qu'il offensait la sensibilité du jury ; bien que la cause principale du refus semblerait être la scène où le brigadier Pudding et Katje Borgesius manipulent la merde (pour

celui qui aime les mots savants, il s'agit de la coprophilie, et dans ce cas, si nous voulons être tout à fait rigoureux et précis, c'est certainement le terme *coprophilia* que les membres du jury utilisèrent comme excuse pour arracher ce prix des mains de Pynchon, néanmoins, qui voudrait employer ces mots savants quand nous avons dans notre langue la possibilité de désigner la merde par le mot merde, quand n'importe qui comprend du premier coup quel est l'objet de cette philie, grâce à ce merveilleux terme basque de « gorotzaletasuna » — goût pour les excréments — que me recommande le dictionnaire), une longue scène de sexe où Katje, mû par un plaisir sadique, couvre d'entailles le corps pâle du vieux Pudding, pour atteindre le paroxysme orgasmique en déféquant directement dans la bouche du vieil homme, afin que celui-ci mastique toute la merde, l'avale et bande. Il est indéniable que les membres du jury avaient une conception très étriquée de la qualité, non seulement parce qu'ils reprochèrent des fautes à un excellent roman encyclopédique de près de 1.100 pages, mais parce que le terrible vice qu'il lui imputèrent était la luxure (!) (de même, je suis étonnée que le passage le plus insultant d'un roman qui décrit sans cesse des scènes sadomasochistes et de sexe à gogo, oui, je tiens à l'écrire en gros caractères à GO-GO, soit contenu dans ces deux paragraphes, quant à moi, la scène qui me choque le plus est celle où le commandant Marvy est castré — oui, c'est exactement ça, le prenant pour Slothrop, on lui coupe les testicules et on les garde dans un bocal en verre allongé, rempli d'alcool — sans anesthésie, en lui appliquant simplement un chiffon imbibé d'éther sur le nez et, en plus, dans un hôpital de campagne, à savoir, dans une salle d'opération improvisée qui, jusqu'alors, n'avait été qu'une plage sale de Nordsee) ;

de même, pour certains la merde est quelque chose de :

ESTHÉTIQUE, car je ne peux en aucune façon oublier David Foster Wallace qui, dans le dernier récit de son recueil *Oblivion*, à savoir, *The Suffering Channel*, nous raconte l'histoire

de l'extraordinaire sculpteur de caca ; le plus surprenant est que ce sculpteur n'utilise pas la merde comme matière première, enfin, il l'utilise dans une certaine mesure, permettez-moi de mieux m'expliquer : le sculpteur de caca n'utilise pas la merde comme matériau de travail, mais la merde est bel et bien la matière première de ses sculptures et, qui plus est, le seul composant ; le fait est qu'il expulse les sculptures toute faites, c'est à dire qu'il les façonne, en quelque sorte, dans les intestins et que les excréments, dès leur évacuation par l'anus constituent déjà des œuvres d'art, des marilyn monroe parfaites.

(SPOILER ALERT)

Le malheureux journaliste Skip Atwater est condamné à dénicher des excentricités de ce genre pour la rubrique à sensation de la revue où il travaille, aussi quitte-t-il son cher, élégant et célèbre NYC, à la recherche du sculpteur de caca au fin fond de l'Indiana. Au début il ne croit pas du tout au résultat du travail qu'on lui a confié, il est sceptique, presque hérétique, cependant madame Moltke qui, malgré son obésité morbide est douée d'une souplesse et d'une capacité physique extraordinaires et qui, en outre, est la femme la plus sensuelle qu'Atwater n'a jamais connu, le convainc de réaliser le reportage sur son mari, utilisant toutes ses ruses de femme fatale et entremêlant des baisers humides et lève-bitte à des arguments irréfutables. Ainsi, Atwater fait l'impossible pour que la revue lui achète son article dans l'espoir que, s'il réussit, il aura droit à davantage de caresses de la part de madame Moltke ; les responsables de la revue acceptent, mais avec des conditions : il faut qu'il démontre, comme il le voudra, mais avec une fiabilité garantie 100%, que les sculptures sortent vraiment telles quelles tout droit de l'anus, et qu'il le fasse publiquement. Ils réussissent donc à ce que le déséquilibré monsieur Moltke se rende à NYC et à installer une caméra dans la cuvette pour filmer le moment précis où il expulsera les sculptures, ainsi que

pour émettre les images (on n'attend pas moins du pays de la liberté, où même les exécutions sont retransmises *live*).

De toutes manières, ce qui importe est que DFW parvienne, une fois de plus, à vous faire entrer complètement dans l'histoire, à vous faire avaler toute son absurdité, et là, alors que vous êtes sur le point d'arriver au dénouement de l'intrigue, vous vous apercevez qu'il vous reste de moins en moins de pages à lire ; au début vous vous sentez embarrassé, ensuite inquiet et arrivé au dernier paragraphe vous êtes mort de trouille, sur le point de chier en même temps que Moltke. Oui, chers amis, l'auteur, une fois de plus, vous privera de la fin. Et voilà la leçon qui vous est dévoilée, DFW s'approprie les lois narratives d'une façon extraordinaire et vous fait voir que la question n'est pas de savoir si les sculptures de caca de Moltke sont réelles ou pas, mais que le fait d'apprendre pendant une heure l'histoire de Moltke est devenu pour vous une question de vie ou de mort, suite à l'extraterrestre capacité narrative de ce type (de DFW).